

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2555

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2555

ลักคณา ทศวดี. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย.

ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์,

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน โดยได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 45 นาทีรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยและแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกพฤติกรรม IOC ได้ค่า 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแบบ One - Group Time - Series สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way Repeated ANOVA) และการวิเคราะห์ขนาดส่งผล (Partial η^2)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และ ด้านการแบ่งปัน ก่อนและระหว่างการทดลอง ส่วนใหญ่เด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง แต่หลังการทดลองส่วนใหญ่เด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง และ 2) ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยรวมก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับร้อยละ 86 ส่วนพฤติกรรมรายด้านทุกด้านก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมรายด้านอยู่ในระดับร้อยละ 58, 78, 84 และ 80 ตามลำดับ

THE EFFECT OF CHILDREN AS RESEARCHERS LEARNING
ON THE HUMAN RELATIONS OF PRESCHOOL CHILDREN

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

April 2012

Lakkana Tassawadee. (2012). *The Effects of Children as Researchers Learning on the Human Relations of Preschool Children*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr.Sirima Pinyoanutapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purposes of this study were to investigate the levels of behavioral changes with human relations of preschool children who received children as researchers learning and to compare the changes before, during and after the experiments. The sample used in the research was boys and girls, with 5-6 years of age, of preschool level 2/1 in the first semester of 2011 academic year of Early Childhood Laboratory School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. One class with 22 students was selected by purposive sampling to use with children as researchers learning. The 32 experiments were carried out within the period of 8 weeks, 4 days a week and it took 45 minutes for each one. The instruments used in the study were plans of children as researchers learning and an observation form for the behavior of human relations with the index of item objective congruence (IOC) of all areas of behaviors of 1.00 and the reliability of 0.97. The research followed the one-group time-series experiment design and the data were statistically analyzed by using one-way repeated ANOVA and partial η^2 .

The results of study were as follows. 1) Regarding the levels of behavior in general and in individual areas of cooperation, group working, assistance, and sharing, before and during the experiments, most children expressed the behavior of human relations sometimes by themselves. However, after the experiments, they expressed the behavior all the times by themselves. 2) According to the comparison of behavioral changes in general before, during and after the experiments, the means of changes were increased with statistical significance at $P < .05$. The experiments affected the behavior in general at the level of 86%. For the behavior in all individual areas before, during and after the experiments, the means of changes were increased with statistical significance at $P < .05$. The experiments affected the behavior in individual areas at the levels of 58%, 78%, 84% and 80% respectively.

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง
ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
ของ
ลักคณา ทศสวัสดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เขาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตร รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตร ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปริญญาบัตรฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์เรียบร้อยและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ต่างๆ ด้วยความรักและความเมตตา และเป็นกำลังใจช่วยในการทำปริญญาบัตรฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์มิ่ง เทพक्रमเมือง อาจารย์ดร.ปัทมวิเศษย์ ไบกุลลาบ อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง อาจารย์ละไม สีหาอาจ อาจารย์ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์ และอาจารย์จิราภรณ์ สองแสน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์และเจ้าหน้าที่โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ให้คำแนะนำ ประสพการณ์ที่ดี เด็กปฐมวัยชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ทุกๆ คน ที่ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการศึกษาทดลองอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุชาติ คุณแม่สมพร ทศวัต ญาติพี่น้องทุกคนของผู้วิจัย เพื่อน นิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในการทำปริญญาบัตรด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญาบัตรฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ลักคณา ทศวัต

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
	สมมุติฐานการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์	8
	ทฤษฎีที่เกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์.....	8
	ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษย์สัมพันธ์.....	10
	ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์.....	11
	วิธีการสร้างมนุษย์สัมพันธ์.....	12
	การส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย.....	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์.....	16
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	19
	ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	19
	หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	19
	ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	20
	กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	20
	ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	23
	บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	24
	ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	26
	ผลการเรียนรู้ของเด็กในการจัดกิจกรรมแบบเด็กนักวิจัย.....	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	32
วิธีดำเนินการวิจัย	32
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	32
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	33
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินงาน.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	52
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	52
สรุปผลการวิจัย	53
อภิปรายผล	53
ข้อสังเกตที่ได้รับจากงานวิจัย	56
ข้อเสนอแนะทั่วไป	56
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	56
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก	63
ภาคผนวก ข	72
ภาคผนวก ค	93
ภาคผนวก ง	96
ประวัติย่อผู้วิจัย	98

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	36
2	กำหนดการทดลองจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	37
3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	37
4	สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมมีมนุษย์สัมพันธ์รายข้อ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง.....	44
5	สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยรายด้าน ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง.....	47
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมกรรมมีมนุษย์สัมพันธ์รายด้านและ รวม แบบวัดซ้ำ ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง.....	48
7	การเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรรมมีมนุษย์สัมพันธ์รายด้าน และรวม ที่วัดก่อน ระหว่าง และหลังทดลอง.....	49

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรณีมนุษย์สัมพันธ์รายด้าน.....	50
3 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรณีมนุษย์สัมพันธ์โดยรวม.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ธรรมชาติของมนุษย์ โดยทั่วไป มักจะอยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่ม เป็นหมู่ เป็นสังคมต้องการคบหาสมาคมเข้าสังคมมีเพื่อนฝูง เพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในด้านความเป็นอยู่ความอยู่รอดปลอดภัย แสวงหาเพื่อนเพื่อคบหาสมาคม ให้เป็นกลุ่ม เป็นพวก เพื่อประโยชน์ตามความถนัด หรือความต้องการต่าง ๆ กัน ซึ่งความสุขของมนุษย์ส่วนหนึ่งนั้น เกิดจากการมีเพื่อนฝูงมากมาย การเป็นที่รักชอบพอของเพื่อนญาติสนิทมิตรสหาย ได้รับการยกย่องนับถือจากคนทั่วไป ความสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกับเป็นผู้กว้างขวาง ในวงการย่อมมีผล ส่งเสริมต่อความสำเร็จก้าวหน้าความสำเร็จจากการทำงานผู้ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ของตนเอง และสิ่งแวดล้อมหรือเรียกว่า สังคมได้ดีนั้น มักเป็นผู้ที่ได้รับการความเจริญก้าวหน้า ในหน้าที่การงานตลอดจนการเป็นที่รักใคร่นับถือของบุคคลทั่วไป (วิจิตร อวระกุล. 2542: 25)

คนเราจะต้องเกี่ยวข้องกับ และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และสังคมรอบข้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และทุกคนก็ไม่สามารถที่จะอยู่ลำพังเพียงคนเดียวได้ ดังนั้นการเข้าใจตนเอง และผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขจะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี นั่นคือการมีมนุษย์สัมพันธ์ซึ่งมนุษย์สัมพันธ์มีส่วนสำคัญมาก ในการสร้างความสันติสุขให้แก่สังคม ฉะนั้น การสร้างมนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (ราศี ภูมิรี. 2538: 9-10) มนุษย์สัมพันธ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ฉะนั้นในชีวิตประจำวันของทุกๆ คนจำเป็นต้องใช้มนุษย์สัมพันธ์ในการติดต่อสัมผัสกับบุคคลอื่นคำพูดเพียงคำเดียวมีผลต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวในบริบทเดียวกันได้ เพราะมนุษย์สัมพันธ์เป็นสื่อเชื่อม ความรักความเข้าใจอันดีต่อกัน นอกจากนั้นมนุษย์สัมพันธ์ยังเป็นเครื่องชี้ให้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม (วิภาพร มาพบสุข. 2543: 20-21) มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกันตั้งแต่เกิดเพราะแต่ละบุคคล ต่างมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกันไม่มีใครมีมนุษย์สัมพันธ์ได้อย่างสมบูรณ์หรือ มีคุณสมบัติครบถ้วน ทุกคนมีคุณสมบัติในตัวมากบ้างน้อยบ้างบางคนอยู่ที่หน้าตา ร่างกาย จิตใจ คำพูด การกระทำต่างๆ ความสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงแก้ไขสร้างเสริมหมั่นฝึกฝนปฏิบัติ อยู่เสมอ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้มีความสำคัญสำหรับการสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้การมีมนุษย์สัมพันธ์รู้จักตนเองเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขตนเอง เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น (จิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล. 2540: 3) มนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพราะหลักการทั่วไปของมนุษย์สัมพันธ์เป็นการใช้ศิลปะความสามารถให้บุคคลเข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นตัวนำความสำเร็จอันยิ่งใหญ่มาสู่ชีวิต

ของคนเรา มนุษยสัมพันธ์จึงเป็นทักษะอย่างหนึ่งของผู้ที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (ขจิตร์รัตน์ ปูนพันฉาย. 2548: ออนไลน์) มนุษยสัมพันธ์ เป็นตัวหลัก ในการที่จะเป็นตัวเชื่อมโยง ความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความปรองดอง ความเป็นมิตรไมตรี รวมทั้ง การเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่สาเหตุที่สำคัญ ทำให้คนเราไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นก็คืออยู่ที่ตัวของเรานั่นเอง คือเราไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ที่จะทำความดีต่อผู้อื่น ซึ่งเราสามารถที่จะแก้ไขพฤติกรรมนี้ได้ก่อนอื่นเราจะต้องปรับปรุง หรือเปลี่ยนตัวเราเองให้ทำดี หรือหมั่นทำดีอยู่เสมอ ด้วยความสัมพันธ์อันดีที่ย่อมเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังการมีมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติโดยเฉพาะในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคนอื่นๆ. 2547: 1)

บุคคลที่รวมกันอยู่ในสังคมมีหลายประเภทมีความแตกต่างกัน และแตกต่างกันในความต้องการทางด้านจิตใจอารมณ์ ด้านสติปัญญา เพราะฉะนั้นหากสมาชิกของสังคมขาดมนุษยสัมพันธ์ คือไม่พยายามเข้าใจซึ่งกัน และกัน ไม่คิดถึงจิตใจของจิตใจเรา และมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่สังคมนั้นก็จะเป็นไม่มีความเจริญก้าวหน้า และไม่มีความมั่นคง เพราะสมาชิกแต่ละคน ของสังคมจะไม่ร่วมมือกันต่างฝ่ายต่างก็จะเอาชนะ และชิงดีชิงเด่นกันและกันอันจะนำมาซึ่งการแตกแยก ความสามัคคีในหมู่คณะ สังคมใดขาดมนุษยสัมพันธ์ผู้คนก็จะเครียดหงุดหงิด สุขภาพจิตเสื่อม มีผลกระทบถึงสังคมมาก การมีมนุษยสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่สังคมไทยต้องปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2538: 77) กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะวัยเด็กช่วงอายุ 3 – 8 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่งเพราะ เด็กในช่วงอายุ 0 – 6 ปี ถือได้ว่าเป็นโอกาสทองของการเรียนรู้เพราะวัยนี้สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง 3 ปี แรกถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้องแล้วจะช่วยพัฒนาเซลล์สมอง ซึ่งล้วนส่งผลต่อสติปัญญาความฉลาดและความคิดของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 16) ประกอบกับเด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งในด้านของการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ความรัก ความอบอุ่น เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์นับว่าเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด เพราะพัฒนาทุกด้านเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องกันและเป็นพื้นฐานในการวางรากฐานของพัฒนาทุกด้าน

วราภรณ์ รักวิจัย (2542: 159) กล่าวว่า กิจกรรมที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สูงสุดนั้นจะต้องจัดกิจกรรมที่เด็กสนใจ ลงมือค้นคว้ากระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุน คอยช่วยเหลือในขณะที่เด็กทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยวิธีการเรียนรู้ของเด็ก คือ เรียนรู้จากการเล่น การใช้ประสาทสัมผัส การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกับผู้ใหญ่ กับครู (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2550: 24-25) ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 5) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ดังนี้ คือจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวม

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นวิธีการสอนที่ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2547) ได้พัฒนาขึ้นในโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัยและประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญโดยมีจุดหมายส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญอันเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้อยากเห็น และความถนัดของตน ในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไรมากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูลสรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้ และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไปนับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปตามธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้ เกิดการเรียนรู้อย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบ และแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีมนุษยสัมพันธ์ในการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงการรู้จักแบ่งปัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานและโอกาสที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึที่ดีต่อตนเองและสังคม จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีมนุษยสัมพันธ์การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงการรู้จักแบ่งปัน โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยแยกเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 44 คน จำนวน 2 ห้องเรียน ของโรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 22 คน ของโรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2. **มนุษยสัมพันธ์** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ในด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และมีการแบ่งปัน โดยผู้วิจัยได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการร่วมมือ หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้านการกระทำหรือคำพูด ในการยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม การยอมรับข้อตกลงในการทำกิจกรรม และการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ

2.2 ด้านการทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่ม การพูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม และการทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง

2.3 ด้านการช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การพูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน การลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้

2.4 ด้านการแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครอง การพูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่มีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

3. **การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย** สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยผสมผสานวิธีการสอนการเรียนการประเมินและการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้เด็กเรียนรู้วิธีการวิจัย ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้อยากเห็นและความถนัดของตน การเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไรมากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

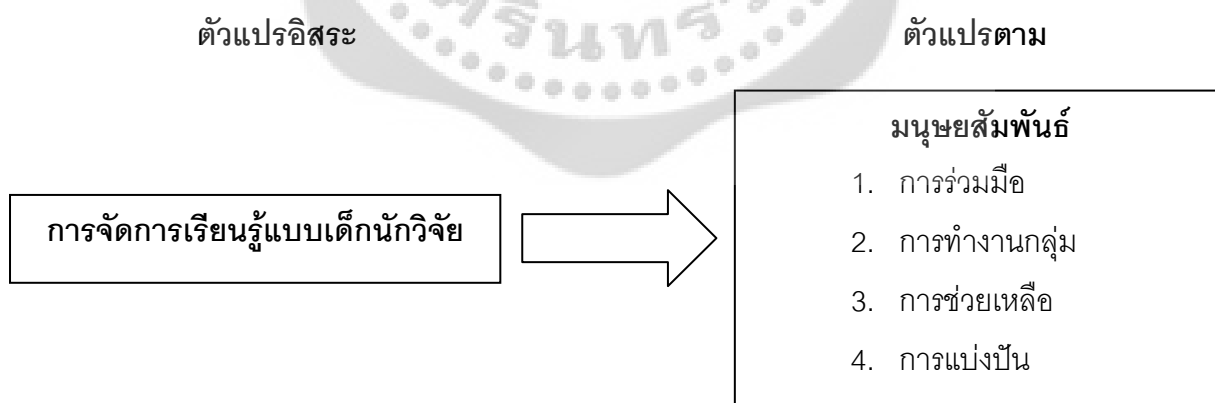
3.1 **ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ** หมายถึง การวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดยึดความต้องการเด็กเป็นสำคัญ ในการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้ ครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

3.2 **ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้** หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ให้เด็กเลือกเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ตั้งประเด็นคำถามความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งทำแผนที่ความคิด ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า จดบันทึกเรื่องที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ให้เด็กเกิดมนุษยสัมพันธ์ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน และให้เด็กสรุปจัดทำผลงานความรู้และให้เด็กนำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

3.3 **ขั้นการประเมินผล** หมายถึง ขั้นตอนที่ครูใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เพื่อมาพัฒนากรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในด้านการร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ที่สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์
 - 1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์
 - 1.3 ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
 - 1.4 วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์
 - 1.5 การส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.2 หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.5 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.6 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.7 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.8 ผลการเรียนรู้ของเด็กในการจัดกิจกรรมแบบเด็กนักวิจัย
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์

มาสโลว์ (ตริกา รัตนะวัน. 2543: 9-10; อ้างอิงจาก Maslow. 1996: 485) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์และได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 7 ลำดับดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนอยากได้รับการตอบสนองต่อก่อนสิ่งอื่นซึ่งได้แก่ความต้องการปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

2. ความต้องการความปลอดภัยมั่นคง (Safety Need) หลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองด้านร่างกายแล้ว มนุษย์ต้องการได้รับความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะรักษาปัจจัย 4 ที่ตนมีไว้ได้อย่างมั่นคง

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Need) คือความต้องการความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Belongness and Love Needs) ได้แก่ ความต้องการเป็นเพื่อนหรือมิตร ต้องการคู่รักหรือครอบครัว ความต้องการระดับนี้ เป็นความต้องการการยอมรับจากสังคมเช่น ความต้องการให้คนอื่นแสดงความรัก ความห่วงใยแก่ตน ความต้องการการแสดงออกซึ่งการให้ความรัก ความห่วงใยคนอื่น

4. ความต้องการยกย่องสรรเสริญ (Esteem Needs) ได้แก่ความต้องการให้ผู้อื่นเคารพนับถือตน ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนมีค่า ต้องการให้ผู้อื่นเชื่อมั่นในความสามารถของตน

5. ความต้องการรู้และเข้าใจ (Need to Know and Understand) เป็นความต้องการจะสัมฤทธิ์ผลทางปัญญา (Intellectual Achievement) หมายถึง ความปรารถนาที่จะรู้ (หรืออยากรู้) และเข้าใจสิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจอย่างแท้จริง มาสโลว์มีความเห็นว่าความต้องการตั้งแต่ขั้นนี้เป็นต้นไป จะไม่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน

6. ความต้องการสุนทรีย์ (Aesthetic Needs) ได้แก่ความต้องการความเป็นระเบียบ (Order) สัจจะธรรม (Truth) และความงาม

7. ความต้องการสร้างความสำเร็จ และพัฒนาตามศักยภาพแห่งตน (Self - Actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ต้องการที่จะคิดหรือกระทำให้สอดคล้องกับสภาพที่จริงของตนเองอย่างสร้างสรรค์ และต้องการพัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน

จะเห็นได้ว่าลักษณะของมนุษย์สัมพันธ์จะอยู่ในลำดับขั้นที่ 3 คือความต้องการความรัก และความเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ หรือความต้องการทางด้านสังคม (Love and Belongness Social Needs) ความต้องการ ขั้นที่ 3 นี้ หมายถึง ความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม หรือต้องการที่จะรวมกลุ่มกับคนอื่น ต้องการมีเพื่อนต้องการมีความผูกพัน และสังคมยอมรับตนเข้าเป็นพวกการได้รับความรักความสำคัญจากเพื่อน ต้องการได้รับความสนใจและเอาใจใส่ ต้องการคนเห็นอกเห็นใจ เมตตา รักใคร่ ต้องการเป็นเจ้าของในสิ่งที่ตนรักต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อกลุ่มไม่ถูกกีดกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าความต้องการในระดับขั้นที่ 3 นี้จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมในทางสังคม มีการแสดงออกถึงความต้องการ มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติเพื่อสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดีต่อกัน มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

เรียม ศรีทอง (2540: 11) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์มีหลักความเชื่อ 3 ประการคือ

1. มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าแห่งความเป็นคนเท่าเทียมกัน ไม่เลือกเพศ วัย วรรณะ การศึกษาหรือฐานะเศรษฐกิจ มนุษย์ต้องการติดต่อเกี่ยวข้องกับฉันท์มิตร มีความปรารถนาดีต้องเป็นคนมีคุณค่าและมีความสำคัญ
2. มนุษย์เกี่ยวข้องกับความต้องการที่ไม่ที่สิ้นสุด เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองระดับหนึ่งก็ย่อมต้องการให้เกิดสัมพันธ์อันดีต่อกันในระดับหนึ่งได้เช่นกันระหว่างความต้องการทางด้านวัตถุกับจิตใจแม้บางครั้งมีความสมบูรณ์ด้านวัตถุแต่ไม่ได้หมายความว่า ต้องการทางด้านจิตใจจะสมบูรณ์ไปด้วย
3. มนุษย์เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ฉะนั้นการแสดงออกซึ่งเมตตาต่อกันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างไม่เบียดเบียนก่อให้เกิดสันติสุขร่วมกัน ความสงบสุขของสังคมขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์ในการแสดงความเมตตาต่อกัน

วิจิตร อวระกุล (2542: 46) กล่าวว่า การเข้าใจคนอื่นและเข้าใจตัวเอง หรือพูดสั้นๆ ว่ารู้เขารู้เรารวมทั้งการทำให้ผู้อื่นเข้าใจตัวเราไปในทางที่ดีและเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์อาจกล่าวได้ว่า

1. ต้องเข้าใจคนอื่นและเข้าใจตนเอง
2. การทำให้คนอื่นเข้าใจตัวเราไปในทางที่ดี
3. การเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์(ใจเขาใจเรา)

สรุปได้ว่า ในการที่จะให้บุคคลต่อบุคคล ได้มีสัมพันธ์กันในทางที่ดีนั้น การรู้เขารู้เราเป็นหลักการพื้นฐานที่ดีในการปฏิบัติ ดังนั้นมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปฉะนั้นในชีวิตประจำวันของทุกๆ คน จำต้องใช้มนุษยสัมพันธ์เพราะมนุษยสัมพันธ์เป็นสื่อเชื่อมความรักความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้มนุษยสัมพันธ์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้รับความสำเร็จในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ขจัดปัญหาขัดแย้งด้วยสันติวิธี

วิภาพร มาพบสุข (2543: 16-17) กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับทุกคน และทุกคนต้องนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันตลอดเวลาทั้งนี้เป็นเพราะว่ามนุษย์จะต้องติดต่อสัมพันธ์กันตลอดเวลาในทุกหนทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มนุษย์จะต้องติดต่อสัมพันธ์ช่วยเหลือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อมนุษย์ซึ่งสามารถสรุปประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. ทำให้บุคคลรู้จักและเข้าใจวิถีธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่างๆ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวให้เข้าใจผู้อื่นในสังคม
2. ทำให้ทราบความต้องการของบุคคลอื่นและสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆ ของบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ทำให้บุคคลมีจิตใจและความเมตตา กรุณาต่อบุคคลอื่น
4. ช่วยทำให้บุคคลลดความขัดแย้งและปัญหา ที่เกิดขึ้นในครอบครัวการทำงาน และในสังคมโดยทั่วไป
5. ทำให้บุคคลในสังคมมีความรัก มีความกลมเกลียวและมีความสามัคคีในหมู่คณะ

มาลินี จุฑาปะมา (2542: 19-20) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นมิตร รักใคร่ นับถือ เข้าใจ จงรักภักดีเกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นทำให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของการดำรงชีวิตร่วมกันในทางสังคมอย่างมีความสุขซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความเข้าใจธรรมชาติมนุษย์ในด้านต่างๆ ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันได้
2. ก่อให้เกิดความเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และสนองความต้องการมนุษย์ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันได้

3. ก่อให้เกิดความรักใคร่ เชื้อถือ ศรัทธาจากบุคคล
4. ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน
5. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลรอบข้าง
6. ก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ผู้อื่น และส่งผลต่อความสงบสุขของสังคม

วีจิตร อวระกุล (2542: 14-15) การสร้างมิตรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตให้ราบรื่นด้วยดี การคบหาสมาคมจำเป็นสำหรับผู้ต้องการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขสดชื่น หลีกหนีวิถีชีวิตที่โดดเดี่ยวอ้างว้าง การเรียนรู้ ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์และนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นปกตินิสัยจะช่วยให้การดำเนินชีวิตได้รับการปรับปรุงดีขึ้น

สรุปได้ว่า ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์นั้น มีผลเอื้อต่อการทำงานของ กลุ่มให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์จะสามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสงบราบรื่น และก้าวหน้า

1.3 ความหมายของมนุษยสัมพันธ์

คีส (วีจิตร อวระกุล. 2542: 16; อ้างอิงจาก Keith. 1957: 9) มนุษยสัมพันธ์ คือ การรวมคนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะที่ให้เกิดความร่วมมือ ประสานงานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อให้ บังเกิดผลบรรลุตามเป้าหมาย

ดูบริน (พรพรรณราย ทศพะยะประภา. 2548: 25; อ้างอิงจาก Dubrin. 1981: 4) อธิบายว่า “มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ศิลปะ และการปฏิบัติในการนำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์มาใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเองและส่วนรวม

กิตติ วัฒนกุล (2532: 40) ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่าเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ หรือการติดต่อระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การติดต่อดังกล่าวอาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลกลุ่มกับกลุ่มในอันที่จะสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน นี้ก็คิดที่จะช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันอย่างเต็มอกเต็มใจ

จรรยา ทองถาวร (2535: 2) ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขราศี ภูมิรี (2538: 3) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ คือ “ศิลปะการชนะใจคนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำงานร่วมกันด้วยดี โดยทุกคนได้รับความพอใจทางจิตใจสังคม”

วีจิตร อวระกุล (2542: 26) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การครองใจคนเพื่อให้เกิดความพอใจ รักใคร่ด้วยความเต็มใจ พอใจและมีความสุข

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 832) ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

วิภาพร มาพบสุข (2543: 12) มนุษยสัมพันธ์หมายถึง การติดต่อเกี่ยวสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่มบุคคล บุคคลกับคณะบุคคล หรือบุคคลกับสังคมการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นสะพานนำไปสู่การจูงใจคนเพื่อสร้างมิตร ชนะมิตร รวมทั้งการสร้างหรือพัฒนาตนเองให้เป็นที่ รู้จักรักใคร่ชอบพอกันแก่คนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายเป็นการ สร้างตนให้เป็นคนดีของสังคม

พรพรรณ ททรัพย์ประภา (2548: 44) ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่าเป็นการติดต่อ สัมพันธ์ในระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ด้วยคำพูดและลักษณะท่าทาง

ขจิตรัตน์ ปูนพันฉาย (2548: เว็บไซต์) ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นตัวหลักใน การที่จะเป็นตัวเชื่อมโยง ความรู้สึกที่ดีต่อกันความปรองดอง ความเป็นมิตรไมตรีรวมทั้งการเห็นอกเห็น ใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากความหมายของมนุษยสัมพันธ์ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์หมายถึงการสร้าง ความเป็นมิตร หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งทางกายและทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกัน และกัน เกิดความนับถือรักใคร่ชอบพอกัน แสดงความร่วมมืออันดีต่อกัน ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยความดีและ มีความสุขการ์ดเนอร์ (เฮวพา เดชะคุปต์. 2544: 2 - 3; อ้างอิงจาก Gardner. 1983) ได้ให้คำนิยาม ของคำว่า พหุปัญญา ว่าเป็นความสามารถเชิงชีวจิต (Biopsychology Potential) นั่นคือคนทุกคน สามารถแสดงออกซึ่งองค์แห่งปัญญาที่เขาสามารถและพัฒนาความสามารถนั้นกับบริบทต่างๆ ตาม สภาพแวดล้อมของตน เขามองปัญญาในหลายลักษณะ และเชื่อว่า ปัญญาของแต่ละคนจะเป็น กระบวนการทางจิตใจ หรือความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ ยอมรับของสังคม

1.4 วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์

มีผู้กล่าวถึงวิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้หลายท่าน ในที่นี้กล่าวถึงเฉพาะท่านที่เห็นว่าสำคัญ และน่าสนใจ ดังนี้

สุชา จันทน์เอม (2525: 74 – 76) กล่าวถึง วิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. ทำตนให้เป็นผู้แจ่มใส ร่าเริง ยิ้มง่าย
2. กระตุ้นให้ผู้อื่นเกิดกำลังใจในภาวะที่มีความยากลำบากหรือสับสน
3. เป็นคนเคารพต่อเหตุผล
4. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ช่วยเหลือตน
5. จงเป็นผู้ยินดีรับฟังผู้อื่น
6. จงตรงต่อเวลา และรักษาคำมั่นสัญญา

7. จงหลีกเลี่ยงการชิงดีชิงเด่นอย่างไม่เป็นธรรม

8. อย่าถือตนเหนือกว่าผู้อื่น

เสนอ อินทรสุขศรี (2526: 1 – 14) กล่าวถึง หลักที่ควรปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ พอสรุปได้ดังนี้

1. พึงทำตนเป็นมิตรกับทุกคน ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน เช่น รู้จักทักทายปราศรัยกับบุคคลต่างๆ พยายามจดจำชื่อบุคคลใช้คำพูดที่เหมาะสมและยกย่องให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาด้วยความจริงใจ

2. มองผู้อื่นในแง่ดี การมีเจตคติที่ดีต่อกันจะเป็นจุดเริ่มแรกของการมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน เช่น ต้องคำนึงว่า คนเราแตกต่างกัน ไม่ควรนำข้อบกพร่องหรือเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมาเปิดเผย

3. หลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความขุ่นเคืองไม่พอใจ เช่น ไม่ก้าวร้าว ไม่แสดงอารมณ์โกรธหรือแสดงความไม่พอใจโดยปราศจากเหตุผล ไม่ตำหนิ ผู้ร่วมงานต่อหน้าคนจำนวนมาก

4. มีความเป็นกันเอง และให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น และสนับสนุนความคิดที่ดี ยกย่องชมเชยผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

5. หาทางขจัดความขัดแย้ง โดยหาสาเหตุของการขัดแย้ง วางตัวเป็นกลางและตัดสินด้วยความยุติธรรม

พรอนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2527: 58 – 59) กล่าวว่า การที่คนเรารวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมอยู่ได้เป็นเวลานานได้ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของกลุ่ม นอกจากมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่ม ยังต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นด้วย เพราะในสังคมนั้นสมาชิกคนหนึ่งอาจสังกัดในกลุ่มต่างๆ ได้หลายกลุ่ม องค์ประกอบในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มที่อาจประมวลจากแนวคิดของนักบริหารและนักจิตวิทยามีดังต่อไปนี้

1. ต้องเชื่อความสามารถและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน สมาชิกต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เชื่อถือและให้เกียรติกัน เชื่อว่าเขามีความสามารถทำงานของเขาให้สำเร็จได้ด้วยตัวเองไม่ก้าวก่ายสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นถ้าเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือ

2. พร้อมช่วยเหลือกันเสมอ สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องพร้อมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ไม่เกีย่งงาน มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงานเสมอ

3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี พยายามทุกวิถีทางที่ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในปัญหาและงานของกลุ่ม การติดต่อสื่อสารควรเป็นไปในลักษณะสองทาง หรือหลายทาง รู้จักการพูดในทางสร้างสรรค์มากกว่าการทำลาย

4. รู้จักการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเกิดขึ้น ถ้าการทำงานนั้นเป็นไปอย่างมีขั้นตอน และเป็นระบบที่คล่องตัว หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานรู้จักวิธีการทำงานของตน

5. รู้จักใช้กระบวนการในการทำงาน ในการทำงานร่วมกันต้องมีวิธีการทำงานที่เป็นขั้นตอนสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนในการทำงาน การจัดการกระบวนการในการทำงานของกลุ่มนั้นจะทำให้งานลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และพร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วย

ธเนศ ถาวรโมลี (2531: 17) กล่าวว่า คนเราจะมีมนุษยสัมพันธ์ได้จะต้องมีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีความเข้าใจในพฤติกรรม การแสดงออกของเพื่อนมนุษย์ด้วยตนเอง
2. มีความเข้าใจในความต้องการ และสิ่งแวดล้อมของคนอื่น
3. มีความเข้าใจในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น

วิจิตร อวระกุล (2537: 76 – 78) กล่าวถึงเทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้ สรุปได้ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพ ท่าทาง การแต่งกาย การพูด การฟังที่ดี คล่องแคล่วยิ้มแย้มแจ่มใส เบิกบาน ผู้คบหาด้วยความสบายใจ
2. มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นเป็นอย่างดี
3. เข้าใจพฤติกรรมของคน รู้ถึงความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ยอมรับในเสรีภาพของผู้อื่น
4. รู้จักข่มระงับอารมณ์ วางเฉยต่อสิ่งที่ไม่สบอารมณ์ มีอารมณ์ขัน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว

5. มีความคิด และการกระทำที่สร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมองสภาพการณ์ที่เป็นกลาง มองโลกในแง่ดี

6. มีความกระตือรือร้น ขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์สุจริต
7. มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อย อ่อนน้อม

คาร์เนกี (อาษา ขอจิตต์เมตต์. 2525: 206; อ้างอิงจาก Carnegie. n.d.) กล่าวถึง วิธีปฏิบัติเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้

1. จงยิ้ม
2. จงเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
3. จงรู้จักเรียกชื่อผู้ที่เราติดต่อด้วย

4. เป็นนักฟังที่ดี สนับสนุนให้อีกฝ่ายพูดถึงเรื่องของเขา
5. สนทนาในเรื่องที่อีกฝ่ายหนึ่งสนใจ
6. จงทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ และจงทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ

สรุปได้ว่า วิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่บุคคลทั่วไปควรปฏิบัติก็คือการยิ้มแย้มแจ่มใสด้วยความจริงใจ ไม่เชื่องซึม มีอารมณ์ขัน รู้จักข่มระงับอารมณ์ รู้จักประนีประนอมมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กล่าวทักทายผู้อื่นก่อน พูดด้วยวาจาสุภาพเหมาะสมกับเรื่อง บุคคลเวลา และสถานที่ เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ดีของผู้อื่น ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุน และให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ ตลอดจนมีความคิดและการกระทำที่สร้างสรรค์

1.5 การส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การเข้าอกเข้าใจผู้อื่น และการผูกสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์ หากเด็กรู้สึกเหงาและอยากมีเพื่อน ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กใช้วิธี ในการเสริมสร้างปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ด้วยวิธีการผูกสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

- ยิ้ม เป็นเรื่องง่าย ๆ ที่ใครก็ทำได้ เวลาเด็ก ๆ ยิ้มเท่ากับว่าเด็ก ๆ กำลังบอกให้ผู้อื่นรู้ว่าเด็ก ๆ ชอบเขาและสนใจที่จะเล่นกับเขา แล้วเมื่อนั้น เขาก็จะส่งยิ้มตอบกลับมา
- ฟัง เปิดโอกาสให้เพื่อนใหม่ได้พูดคุยอย่างเต็มที่ และตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อนกำลังพูดอย่าขัดจังหวะการพูดของคนอื่น แม้ว่าอยากพูดเสริมสักแค่ไหนก็ตาม ต้องรอให้เพื่อนพูดจบก่อน แล้วค่อยพูดแสดงความคิดเห็นได้ เด็ก ๆ สามารถฝึกฝนการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อนกำลังพูด และแสดงออกด้วยการยิ้ม พยักหน้า ส่งเสียงเออออกตามหรือถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เพื่อนกำลังพูด
- เป็นตัวเอง ถ้ารู้สึกเขินอายไม่ชอบพูดคุย เด็ก ๆ สามารถแสดงออกถึงปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ได้ด้วยการถามคำถามที่เหมาะสมและตั้งใจฟังคำตอบที่ได้รับ เพียงแค่นี้ก็เท่ากับว่าเด็ก ๆ ได้หยิบบี๋นมิตรภาพให้แก่เพื่อนคนนั้นแล้ว
- คุยในเรื่องที่สนใจเหมือนกัน พยายามหาเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายสนใจมาพูดคุยกัน ความสนใจในเรื่องเดียวกันจะช่วยให้เด็ก ๆ ได้ทำความรู้จักกับเพื่อนที่กำลังคุยด้วย และทำให้การพูดคุยของเด็ก ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดีเข้ากับเพื่อนที่มีความสนใจเหมือนกัน เช่น ถ้าเด็ก ๆ ชอบสะสมแสตมป์ก็เข้ากลุ่มนักสะสมแสตมป์ ถ้าชอบฟุตบอล ก็ขอเข้าร่วมทีมฟุตบอล หรือถ้าชอบอ่านหนังสือ ก็เข้าร่วมชมรมนักอ่านไปเลย

การเปิดตัวเอง จะช่วยให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ บางคนนี้อาจไม่เคยคิดอยากทำความรู้จักมาก่อน เด็กอาจมีเพื่อนต่างหมู่บ้าน ต่างโรงเรียน ต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา หรือต่างประเทศ บางทีอาจมีเพื่อนต่างวัย อาจจะมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่า ซึ่งจำนวนเพื่อนที่เพิ่มขึ้นทีละน้อยนี้จะทำให้โลกของเด็กดูเล็กลง ในขณะที่บ้านของเด็กกลับดูใหญ่ขึ้นทุกที เมื่อเด็ก ได้รู้จักการผูกสัมพันธ์แล้ว ผู้ใหญ่ก็ควรแนะนำให้เด็กการจะทำให้เพื่อนยอมรับและรักษาความสัมพันธ์ไปตลอด ไม่ง่ายเลยจริงไหม

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์

งานวิจัยต่างประเทศ

พาร์เกอร์ (Parker. 1983: 2894 – A) ศึกษาผลของการฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) และทักษะการติดต่อสื่อสารของนักเรียนเกรด 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 120 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 30 คน แยกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 30 นาทีเป็นเวลา 8 สัปดาห์ติดต่อกัน กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกมี 16 กิจกรรม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึก ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเองและทักษะการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้น

แอลแลน (Allen. 1986: 2936 – A) ศึกษาผลของกลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ระยะสั้นที่มีต่อทักษะการตอบสนองแบบเอื้ออำนวย (Facilitative Responding) ของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 77 คน อายุโดยเฉลี่ย 21.2 ปี แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกด้านการตอบสนองแบบเอื้ออำนวย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการตอบสนองแบบเอื้ออำนวยมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศ

ศรียกัลยา รักษาสัตย์ (2523: บทคัดย่อ) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหามนุษยสัมพันธ์ในหน่วยงานของนิสิตปริญญาโทกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ทำรายงานถึงสภาพปัญหามนุษยสัมพันธ์ในหน่วยงานของตนเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิชามนุษยสัมพันธ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2522 – 2524 จำนวน 90 ฉบับ ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มีปัญหา จะมีปัญหามนุษยสัมพันธ์มากกว่าหน่วยงานที่มีลักษณะเพื่อนร่วมงานที่ไม่มีปัญหา และยังพบว่าหน่วยงานที่มีการบริหารของผู้บังคับบัญชาแบบอัตตาธิปไตยและเสรีนิยม มีปัญหามนุษยสัมพันธ์มากกว่าหน่วยงานที่มีการบริหารของผู้บังคับบัญชาธิปไตย

จุลจักร์ โนพันธ์ (2524: 75) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้เกมและวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้การอภิปรายกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสุวรรณศูทธารามวิทยา แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานครจำนวน 45 คน ผลการวิจัย พบว่า ความมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์ (2529: 52) ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีปีการศึกษา 2528 จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนามนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าเดิม

ชูชัย สมितिไกร และ สมชาย เตียวกุล (2530: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลของประสบการณ์กลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคลตามการรับรู้ของผู้รับการฝึกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปีการศึกษา 2528 จำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์มีทัศนคติส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกมนุษยสัมพันธ์ และแบบสอบถามปลายเปิด พบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์มีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอบรมและได้รับประโยชน์อย่างมากจากการฝึก

นพมาศ ตรีกุล (2532: 62) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษา พบว่ามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

พรเทพ ช้อยหิรัญ (2532: 59) ทำการศึกษาผลการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวต่อมนุษยสัมพันธ์ของนิสิตวิชาเอกแนะแนวชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532 ผลการวิจัย พบว่า นิสิตกลุ่มทดลองที่ได้รับการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไว มีมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสมศักดิ์ บุญยิ่ง (2532: 47) ศึกษาเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเต็มแสงไขปากช่องวิทยา จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การสอนแบบการเล่นของไทยและการสอนแบบปกติ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบการเล่นของไทยมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรรณิกา ซาติมนตรี (2533: 139) เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู

กัณณิกา นิลวงส์ (2533: 55) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบและกิจกรรมตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533: 73) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง ทำการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน

เนาวรัตน์ นุ่มอุรา (2533: 87) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบอเมริกา กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถนอมศรี เหลาหา (2535: 107) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการบวกรวมการเขียนของ เฮวินส์ กับการสอนด้วยวิธีตามคู่มือครูผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน

บุหงา คณาวรงค์ (2536: 10) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังการพูดภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้ภาษาชุมชนตามแนวทฤษฎีอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้ภาษาชุมชนตามแนวทฤษฎีอรรถฐาน มีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายวรรณ ทองวิทยา (2539: 55) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา และมนุษยสัมพันธ์ในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยการเรียนแบบ เอส ที เอ ดี กับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนหนองจางวิทยาอำเภอหนองจาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมนุษยสัมพันธ์ในการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นการใช้วิจัยเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมศักยภาพความสามารถของเด็ก ซึ่งพัฒนารูปแบบการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยอิสระ ภายใต้อาณัติของ

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยขึ้น โดยมีความหมาย คือ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (Children as a Researcher) เป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนวให้ควบคุมกลุ่มเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่มีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ความจริงตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็น และความถนัดของตนในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ

ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร มากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป นับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบและปัญหา ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ จัดการประเมินผู้เรียนควบคู่กันไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนบนพื้นฐานของสังคมแบบไทย

2.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน
2. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้ลงมือปฏิบัติจริง
3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ห้องสมุด ภาควิชา สวนสัตว์สวนพืช เป็นต้น
4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณโรงเรียน ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่น
5. นักเรียนสามารถศึกษา ชักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา
6. ใช้กิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินได้รับการประเมินในสิ่งที่ผู้เรียนและสามารถทำได้ถือว่าการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ชักถามและตอบคำถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดได้
8. สามารถนำเทคนิคเด็กนักวิจัยมาเป็นหัวข้อวิจัยให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ในการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมเด็กนักวิจัย อยู่ 3 ขั้นตอน ซึ่ง สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้แบ่งขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ครูศึกษาธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนโดยอภิปราย ชักถาม ความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และความต้องการของเด็กในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ จากนั้นสร้างแผนที่ความคิด เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวมของเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ และเจาะลึกถึงเรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด โดยที่ครูเชื่อมโยงสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้กับจุดประสงค์เนื้อหาในหลักสูตร เพื่อการวางแผนจัดกระบวนการ

เรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง บูรณาการสาระการเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ให้สัมพันธ์กัน โดยครูเป็นผู้วางแผนกิจกรรมสนับสนุนสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยกิจกรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

1. กำหนดแหล่งการเรียนรู้ ครูและเด็กร่วมกันกำหนดแหล่งเรียนรู้จากเรื่องที่เด็กต้องการศึกษา ซึ่งแหล่งเรียนรู้ อาจจะเป็นในห้องเรียน สถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

2. ศึกษาออกสถานที่ ครูพาเด็กให้ได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนด โดยให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาออกสถานที่ อาจเป็นการศึกษาในโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนซึ่งกิจกรรมนี้ควรให้ความรู้พื้นฐานแก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ สร้างข้อปัญหาที่จะศึกษาหาความรู้ต่อไป

3. การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาในระหว่างที่ศึกษาออกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดแล้วครูกระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก ตั้งประเด็นคำถามในเรื่องที่เด็กสนใจ โดยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยอยากเรียนอยากรู้ ทั้งนี้ ควรสนใจกับคำตอบของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและเต็มใจ

4. ทำแผนที่ความคิด ครูสร้างภาพแผนที่ความคิดจากคำตอบของนักเรียนทุกคน เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวม และการเชื่อมโยงความคิดของเด็กทุกคนที่อยากเรียนรู้

5. ศึกษาค้นคว้า ชี้ดเขียนและจดบันทึก ดังนี้

5.1 ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน

5.2 เด็กค้นหาความรู้ คำตอบในเรื่องที่อยากรู้หรืออยากเห็นจากแหล่งความรู้ที่ครูจัดเตรียม เช่น สมุดภาพ หนังสือ การทดลอง

5.3 เด็กค้นคว้าหาความรู้ คำตอบจากแหล่งความรู้ที่บ้าน

5.4 ครูเตรียมแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษา

5.5 ครู/พ่อแม่ บันทึกหลักฐานการศึกษาค้นคว้าศึกษา ทดลองด้วยการเขียนคำพูดสั้นๆ ของเด็ก

5.6 เด็กวาดภาพแทนความคิดลงในกระดาษ

6. สรุปและจัดทำผลงานความรู้ ครูกระตุ้นให้เด็กสรุปผลจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเด็กนำเสนอผลการค้นคว้า โดยการพูด ตอบคำถามตลอดจนนำเสนอผลจากภาพวาดหรืองานที่ประดิษฐ์ขึ้นมาหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ตลอดจนครูกระตุ้นให้เพื่อนซักถาม แสดงความคิดเห็น และยกย่องชมเชยในผลงานของเด็กทุกคน

7. นำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่ ครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษา พร้อมทั้งสร้างแนวคิดให้เด็กนำผลความรู้และผลงานที่ศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นผลการเรียนรู้ของเด็กอย่างองค์รวม เด็กเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองมีจุดเด่นและความสามารถในด้านใดบ้างเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

1. ขอบเขตของการประเมิน การประเมินผลสำเร็จของการสอนด้วยเทคนิคเด็กวิจัย เป็นการประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก พฤติกรรมเด่นของเด็ก ผลงานของเด็ก และทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึกรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้าน และประเมินตามสภาพจริง โดยมีตัวอย่างการประเมินดังนี้

1.1 การประเมินการแสดงออกของพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ และพัฒนาการทางด้านสังคม

1.2 การสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักวิจัย ได้แก่ การสังเกต การสืบค้น การศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ การตอบถาม การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายกระบวนการกลุ่ม การวางแผนการตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ไขข้อขัดข้อง การค้นหาคำตอบ การแลกเปลี่ยนความเห็น การมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา การค้นคว้าหาคำตอบด้วยเวลาจำกัด การสรุปข้อความรู้ การแสดงความคิดเห็นความรู้สึกการวิเคราะห์ ความรับผิดชอบในบทบาท การทำงานร่วมกัน มนุษย์สัมพันธ์ การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน

1.3 การแสวงหาความรู้ นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มนักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ตนเอง นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาที่มีกระบวนการเรียนรู้ มนุษยธรรมสัมพันธ์ การสื่อความหมาย ความมีวินัย การสังเกต และผู้นำ

1.5 ผลงานของเด็ก

2. วิธีการประเมิน

ใช้เทคนิคการประเมินแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่แล้วใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการ โดยมีเครื่องมือในการประเมินหลากหลาย ได้แก่ การทดสอบ การประเมินสร้างความรู้จักนักเรียน การประเมินด้วยการคุย การประเมินด้วยการสังเกต การประเมินสภาพจริงและพอดโฟลิโอ

2.5 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงลักษณะกิจกรรมสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญคือ

1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้ศึกษาแหล่งการเรียนรู้ซึ่งอาจเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน กิจกรรมสำรวจนี้เป็นกิจกรรมที่พัฒนาให้เด็กรู้จักการแสวงหาข้อมูลโดยใช้ทักษะการสังเกต การใช้ประสาทสัมผัส การมอง การดู การฟัง การซักถาม ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะสังเกตและใช้คำถาม ถามครู ซึ่งในขั้นตอนนี้ในระยะแรก ครูจะต้องเป็นผู้คอยสังเกตและกระตุ้นให้เด็กซักถาม โดยใช้คำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร เป็นต้น

2. การเลือกตัดสินใจเรียนรู้เรื่องใหม่ของเด็ก กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการตัดสินใจและความเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยนี้ เด็กมีโอกาสได้เลือกที่จะเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก และครูควรตระหนักให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

2.1 การเลือกตัดสินใจในหัวข้อเรื่องที่สนใจศึกษา

2.2 เลือกกิจกรรมที่จะทำ

2.3 การใช้อุปกรณ์ต่างๆ

2.4 ระยะเวลาในการศึกษาแต่ละเรื่องและอื่นๆ

โดยส่วนมากแล้วครูควรให้คำแนะนำกับเด็กในระยะแรกกำหนดเวลาเสนอกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กลองทำรวมทั้งผลงานของเด็ก ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเลือกมากที่สุด

3. กิจกรรมสืบค้น กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสค้นพบ สิ่งเรียนรู้ใหม่ โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การทดลองปฏิบัติจริง การประกอบอาหาร การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ การวาดภาพการอ่านหนังสือ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม การประดิษฐ์ การสร้างจินตนาการ

4. กิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ เด็กมีหัวข้อเรื่องที่จะศึกษามากมาย ดังนั้น คุณครูควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ช่วยเหลือในการสอนการเชิญเป็นวิทยากร การพาเด็กออกไปนอกสถานที่ให้ผู้ปกครองช่วยดูแลเด็ก ร่วมกัน การบริจาคอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น ผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี กิจกรรมผลิตผลงานการจัดแสดง กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็ก และคุณครู ควรจัดกิจกรรมนี้ทุกครั้งหลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ผลงานของเด็กแสดงถึงกระบวนการที่เด็กได้เรียนรู้ ขั้นตอนการทำงานของเด็กและแสดงออกถึงความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็ก และความพยายามในการเรียนรู้ แสดงงานของเด็กทุกครั้งที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบนี้

2.6 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้

1. ด้านความรู้

1. ครูต้องมีหลักการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยให้เด็กปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็น

2. ครูต้องมีความรู้ในด้านพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยใช้วิธีการสร้างความรู้จักนักเรียน (Sizing – up) โดยการเป็นนักสังเกตที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กตัวเล็ก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของระยะเวลาช่วงเปิดเทอม และ/หรือ ในช่วงแรกของการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

3. ในการสอน ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า ในด้านการศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้เด็ก ความรู้เนื้อหาในการเรื่องที่เด็กจะศึกษา รวมทั้งบริบทต่างๆ ที่จะเอื้อครูในการสอนในเรื่องที่เด็กอยากเรียนรู้

4. ในการจัดกิจกรรม ครูต้องเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย การสอนไม่ควรวางกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผน ควรสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติให้มากที่สุด สร้างความอบอุ่นใจ หลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งโดยไม่จำเป็น

2. ด้านการปฏิบัติการสอน

1. ครูต้องเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า
2. ในการสอนควรใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ 1) มีการวางแผนสำรวจใช้แหล่งข้อมูลที่อยู่ใกล้ - ใกล้ตัว เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริง และภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2) ให้เด็กได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ความจริงด้วยตนเอง 3) เด็กสามารถศึกษา ชักถามจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนได้ 4) ใช้วิธีการสอนที่มีการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็กควบคู่กับการสอนอย่างต่อเนื่อง 5) เน้นกระบวนการกลุ่มทำให้เด็กมีทักษะในการทำงานโดยปรึกษา พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกัน
3. ขณะสอน ครูส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากรู้อยากเห็น ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กในการดำเนินการศึกษาค้นหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของครู
4. สร้างบรรยากาศทุกขณะและทุกกิจกรรมให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เด็กสามารถบอกเหตุผลของการเรียนรู้และสิ่งที่ได้รับที่สำคัญได้ เด็กจะรู้สึกสนุก ไม่เบื่อและได้ความรู้ช่วยในการไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นสิ่งสำคัญ
5. จัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม รับรู้ หรือ ร่วมมือในการที่เด็กเรียนรู้เรื่องนั้นๆ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่วางไว้ ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการประเมินผล

ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย อาทิ การสังเกต การพูดคุย การจดบันทึก การเก็บผลงานเด็กตลอดจนอาจจะใช้วิธีการทดสอบแบบสั้นๆ

จากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้น จะพบว่าแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยนั้น เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ได้เน้นความสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ให้เกิดคิดเป็น ทำเป็น โดยคำนึงถึงศักยภาพของเด็กแต่ละคน สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสามารถและวิธีการที่เหมาะสม ยอมรับความสามารถเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสูงสุด

2.7 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กเกิดการเรียนรู้ดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตน
2. เด็กได้ลงมือปฏิบัติและสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะ ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ (คิดหลากหลาย คิดริเริ่ม ไม่เลียนแบบจินตนาการ) ทักษะการแก้ปัญหา (ตัดสินใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง) กระบวนการเรียนรู้ (วางแผน ค้นคว้า ปฏิบัติทดลอง) มนุษย์สัมพันธ์ (ความร่วมมือ ทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือ แบ่งปัน) การสื่อความหมาย (ถามคำถามโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น) ความมีวินัย (รับผิดชอบต่องานตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รอคอย) ทักษะการสังเกต(สนใจ อยากรู้ ชักถาม) และผู้นำ (ผู้ริเริ่ม ผู้ให้ ผู้รับ)
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ
5. เป็นเทคนิคการสอน – การเรียน ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
6. เป็นเทคนิคการประเมินที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
7. ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาเพื่อรู้จักเด็กมากขึ้น
8. ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
9. เด็กได้ทำงานร่วมกับเพื่อน พ่อ แม่ และครู
10. เด็กได้วิพากษ์วิจารณ์ วิธีการผลงานทั้งของตนเองและคนอื่น
11. เด็กได้มีโอกาสนำเสนอผลงานที่ตนสนใจ ถนัดเพื่อใช้ในการประเมิน

2.8 ผลการเรียนรู้ของเด็กในการจัดกิจกรรมแบบเด็กนักวิจัย

ในการที่ครูปฐมวัยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากผลของการใช้วิธีการสอนแบบนี้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาความสามารถที่แสดงถึงพฤติกรรม โดยมีทักษะด้านต่างๆ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2545) ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการมีความคิดหลากหลาย ความริเริ่ม มีจินตนาการ พฤติกรรมที่ไม่เลียนแบบ ซึ่งเป็นความสามารถของสมองในการคิดจินตนาการผสมผสานความรู้ที่ได้รับและประสบการณ์เดิมใช้ในรูปแบบที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง
2. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการตัดสินใจ การแก้ไขข้อขัดแย้ง ซึ่งเป็นความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

2.1 ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ไขทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันทีในช่วงเวลานั้นเช่น ปัญหาจากความเจ็บ ความหิว ความกลัว เป็นต้น

2.2 ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ไขทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำด้วยตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แต่ไม่จำเป็นต้องรีบแก้ไขทันที เช่น ปัญหาความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น

2.3 ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตนเองหรือผู้อื่นโดยมีผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันโดยตรง

2.4 ปัญหาของผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของผู้อื่น โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง แต่เด็กเห็นเหตุการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย

2.5 กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการวางแผนค้นคว้า ปฏิบัติ และทดลอง โดยเด็กได้มีการคิดริเริ่มด้วยตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ และครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ และกระตุ้นด้วยคำถาม

3. มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และมีการแบ่งปัน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านเฉพาะดังนี้

3.1 ความร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้านการกระทำหรือคำพูด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ

3.2 การทำงานกลุ่ม ได้แก่ การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิบัติงานภายในกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

3.3 การช่วยเหลือ ได้แก่ การที่เด็กจะแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนเมื่อกระทำผิด

3.4 การแบ่งปัน ได้แก่ การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ที่ตนเองครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

4. การสื่อความหมาย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการฟัง การพูด การอ่านและ การเขียน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

4.1 การฟัง ได้แก่ การรู้จักฟังคำสั่ง ความเข้าใจในการฟัง ปฏิบัติคำสั่งได้ถูกต้อง

4.2 การพูด ได้แก่ การสนทนาโต้ตอบ การตั้งคำถาม การพูดคุ้ย และการพูดแสดงความคิดเห็น

4.3 การอ่าน ได้แก่ ความสนใจที่จะฟังครูอ่านหนังสือ เปิดหนังสือนิทานอ่านพร้อมทั้งเล่าเรื่อง ไปด้วย สนใจดูหนังสือ รูปภาพ นิทาน และอื่น

4.4 การเขียน ได้แก่ การขีดเขียนตามความพอใจ ขีดเขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือเขียนชื่อของตนเอง เขียนลอกเลียนแบบคำ

5. ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านความรับผิดชอบงานการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และรู้จักการรอคอย โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

5.1 ความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้

5.2 การตรงต่อเวลา ได้แก่ การปฏิบัติงานและกิจกรรมตรงต่อเวลา

5.3 ความซื่อสัตย์ ได้แก่ การปฏิบัติงานและกิจกรรมตามข้อตกลงได้ด้วยตนเอง

5.4 ความรอคอย ได้แก่ การรู้จักปฏิบัติตนตามเหตุการณ์ก่อน หลัง ไม่แย่งชิง

6. ทักษะการสังเกต หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการแสดงความสนใจความอยากรู้อยากเห็น การตั้งคำถาม ซักถามในสิ่งที่สงสัยในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมและทำงาน

7. ผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้าน การเป็นผู้คิดริเริ่ม ผู้ให้ และผู้รับ โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

7.1 ผู้คิดริเริ่ม ได้แก่ การริเริ่มความคิด การกระทำ โดยการบอกถึงความต้องการในการทำกิจกรรม การเลียนแบบ การทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้องขอของเพื่อน

7.2 การเป็นผู้รับ ได้แก่ การที่เด็กแสดงพฤติกรรม และการยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากันใช้คำสุภาพอ่อนหวาน

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ (ปีที่ 1) กลุ่มตัวอย่าง ครูและนักเรียนชั้นอนุบาล รวมทั้งสิ้น 665 คน กลุ่มตัวอย่างครูเป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 650 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และโรงเรียนวัดโสดาประดิษฐารามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. การเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ โดยภาพรวม ครูมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยของครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูทั้งหมดทุกคนจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลาย รองลงมา มีจำนวนมากเท่ากัน ร้อยละ 98.30 จัดกิจกรรมการสอบแบบรายบุคคล ใช้การสนทนาเป็นกลุ่ม ใช้การโต้ตอบคำถาม และใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง ที่เหลือมีจำนวนอยู่ในช่วงร้อยละ ประมาณ 80.00 ถึงร้อยละ 88.00 ใช้การจัดการจัดกิจกรรม ให้เด็กค้นพบด้วยตนเอง ให้เด็กปรึกษาพูดคุยกับครู ครูสร้างสถานการณ์จำลอง และให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ ส่วนลักษณะกิจกรรมที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ ละคร คิดเป็นร้อยละ 36.70

3. การศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยรวมทักษะการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้านทั้ง 8 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ มีการเปลี่ยนแปลงจากสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .01$

5. ผลการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า การแสดงพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้ ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการทั้ง 8 สัปดาห์ เด็กแสดงพฤติกรรมเด่นจากการเรียนรู้แบบนักวิจัย คือ เด็กมีทักษะการสังเกต มีการสืบค้น มีการค้นคว้าข้อความรู้ ชอบค้นหาคำตอบ มีทักษะการสื่อความหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสดงความคิดเห็น – ความรู้สึก ตั้งคำถาม ตอบคำถาม มีทักษะการทำงานกลุ่ม รู้จักการวางแผน ตัดสินใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง รู้จักวิเคราะห์ สรุป รับผิดชอบในบทบาท และมีมนุษยสัมพันธ์ ประสพการณ์สำคัญของเด็กขณะเรียนรู้ โดยภาพรวมเด็กได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัย อยู่ในระดับมาก ผลงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

ทวิณา จิตนุพงษ์ (2551: บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาผลของการจัดการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลจากการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถการแก้ปัญหาโดยรวมแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05 (F = 6.471)$ โดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถการแก้ปัญหาโดยรวมร้อยละ 21.2 ($\text{Partial}\eta^2 = .212$) และมีค่าเฉลี่ยความสามารถการแก้ปัญหารายด้านแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทุกด้านคือ ด้านการแก้ปัญหาดตนเอง ($F=12.000$) ด้านการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ($F = 1.670$) โดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถการแก้ปัญหาดตนเองร้อยละ 33.3 และความสามารถการแก้ปัญหาดที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ช่วยให้ความสามารถการแก้ปัญหาโดยรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

กาญจนา สองแสน (2551: บทคัดย่อ) ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เท่ากับ 18.50 ($D = 18.50$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ($t = 10.95$) ความคิดสร้างสรรค์รายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ด้านความคิดริเริ่ม เฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.67 ($D = 2.67$, $t = 5.73$) ด้านความคิดคล่องตัวเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.25 ($D = 2.25$, $t = 11.83$) ด้านความคิดยืดหยุ่นเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 4.23 ($D = 4.23$, $t = 7.29$) ด้านความคิดละเอียดลออเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 8.20 ($D = 8.20$, $t = 8.97$) ทุกด้านคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างชัดเจน

ทิติลดา พิไลกุล (2551: บทคัดย่อ) การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยผลการวิจัยพบว่าก่อนการทดลองและช่วงการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม ($F = 914.54$) และรายด้านคือ ด้านการช่วยเหลือ ($F = 139.60$) ด้านการแบ่งปัน ($F = 171.40$) ด้านการร่วมมือ ($F = 127.05$) โดยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมร้อยละ 98 (Partial = .98) และส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือร้อยละ 88, (Partial = .88) ด้านการแบ่งปันร้อยละ 90, (Partial = .90) และด้านการร่วมมือร้อยละ 87 (Partial = .87) ตามลำดับ

ชยุดา พยุงวงษ์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีระดับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม และรายด้าน สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยส่งเสริมให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยรวมและรายด้านมากขึ้นอย่างชัดเจน

พุลสุข สุขเสริม (2551: บทคัดย่อ) จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีระดับคะแนนความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม และรายด้าน

ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์ (2551: บทคัดย่อ) การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่าหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยรวมแตกต่างจากก่อนการจัดการ

เรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ($F=198.116$) โดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยรวมร้อยละ 93.4 (Partial = .934) และมีค่าเฉลี่ยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์รายด้านแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ทุกด้านคือ ด้านการจำแนกประเภท ($F=116.630$) ด้านการเปรียบเทียบ ($F=232.563$) ด้านการรู้ค่าจำนวน 1-10 ($F=137.351$) และด้านการเพิ่ม - การลดภายในจำนวน 1 - 10 ($F=31.132$) และโดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการจำแนกประเภทร้อยละ 89.3 (Partial = .893) ด้านการเปรียบเทียบร้อยละ 94.3 (Partial = .943) ด้านการรู้ค่าจำนวน 1-10 ร้อยละ 90.8 (Partial = .908) และด้านการเพิ่ม - การลดภายในจำนวน 1 - 10 ร้อยละ 69.0 (Partial = .690) ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินงาน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 44 คน จาก 2 ห้องเรียน ของโรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากงานวิจัยการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2547) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกวีณา จิตนุพงษ์(2551) กาญจนา สองแสน (2551) ทิติลดา พิไลกุล(2551) ชยุดา พยุงวงษ์ (2551) พูลสุข สุขเสริม (2551) ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์ (2551)

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และเข้าถึงพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดเป็นขั้นตอนดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ เป็นการวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดยึดความต้องการเด็กเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ครูใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินพฤติกรรม

1.4 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาดังกล่าว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการทฤษฎีแนวคิดและรูปแบบการจัดกิจกรรมเด็กนักวิจัย จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1) อาจารย์ละไม สีหาอาจ

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนคริสต์ธรรมวิทยา

เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

2) อาจารย์ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์

ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3) อาจารย์ศิวกรณ์ สองแสน

อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1.5 ปรับปรุงแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข คือ การจัดกิจกรรมควรเน้นกิจกรรมกลุ่มให้มากขึ้น

1.6 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยชั้นปฐมวัยปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 จำนวน 22 คน

1.7 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ให้ครอบคลุมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข

2.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ออกเป็น 4 ระดับ คือ คะแนน 3, 2, 1 และ 0

ช่องระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อนหรือครูบอกหรือร้องให้ร่วมมือ

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์หรือปฏิเสธที่จะทำ

2.4 สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 3 ท่าน

1) อาจารย์ ดร.ปัทมณวิชญ์ ไบกุลลาบ

นักวิชาการศึกษา 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2) อาจารย์มีิ่ง เทพครเมือง

อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

3) อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง

อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลชนานันท์

กรุงเทพมหานคร

2.6 นำคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และการใช้ภาษา

2.7 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์และคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

2.8 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต

การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และเหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย โดยการลงความเห็นและให้คะแนนแบบสังเกต แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมและจุดประสงค์ แบบสังเกตที่เหมาะสมมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2526: 89) ถือว่าใช้ได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของทุกพฤติกรรมได้ค่า 1.00 จำนวน 12 ข้อ

2.9 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (try Out) กับเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน เป็นผู้สังเกตและให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI ของ เบอริ - สตีล (Burry – Stock, 1996: 256) ทั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.97 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินงาน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบ One – Group Time – Series มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

	ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง
	T_0	$X, T_1, X, T_2, X, T_3, \dots, X, T_7$	X, T_8
เมื่อ	T_0	คือ การสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง	
	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_7$	คือ การสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างทดลอง	
	T_8	คือ การสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์หลังการทดลอง	
	X	คือ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองเป็นระยะ 1 สัปดาห์ เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้ทำวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน ก่อนการทดลอง (Baseline data) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 1 คน นำแบบวัดทำการสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์จากการจัดประสบการณ์แบบปกติของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 45 นาที โดยบันทึกผลรวมของการสังเกตทั้ง 4 วัน ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
4. ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยระหว่างการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 45 นาที ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยดำเนินการทดลองดังตาราง 2

ตาราง 2 กำหนดการทดลองจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สัปดาห์ที่	หัวเรื่อง
1	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “เห็นน้อย”
2	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “เห็นน้อย”
3	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “ดอกเข็ม”
4	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “ดอกเข็ม”
5	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “ปลากัด”
6	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “ปลากัด”
7	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “เรื่อน้อย”
8 (หลังการทดลอง)	เด็กเลือกเรียนเรื่อง “เรื่อน้อย”

โดยมีขั้นตอนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยดังตาราง 3

ตาราง 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1. ขั้นทบทวนเลือกหัวเรื่อง (1 วัน)	<ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เชิญชวนให้เด็กเสนอเรื่องหรือสร้างสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งที่น่าสนใจ ครูสังเกตและจดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ กำหนดหัวข้อที่จะศึกษาร่วมกัน เด็กและครูร่วมกันเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่สนใจศึกษาพร้อมร่วมกันตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบร่วมกัน ครูนำหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เข้ากับจุดประสงค์ เนื้อหาในหลักสูตร ครูวางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้
2. ขั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4วัน)	<ol style="list-style-type: none"> การสำรวจแหล่งเรียนรู้ (1 วัน) <ol style="list-style-type: none"> ครูพาเด็กให้ได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้

ตาราง 3 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
2. ขั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4 วัน)	<p>1.2 ให้ความรู้พื้นฐานแก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิด ความสนใจ</p> <p>1.3 ครูกระตุ้นด้วยคำถามให้เด็กเกิดความสนใจ และให้เด็กซักถามปัญหา</p> <p>1.4 ครูจัดบันทึกสิ่งที่เด็กถามคำถาม</p> <p>1.5 ครูกระตุ้นให้เด็กออกมาเล่าประสบการณ์ที่ ได้ไปสำรวจแหล่งเรียนรู้</p> <p>1.6 ให้เด็กเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้ไปแหล่ง เรียนรู้</p> <p>2. การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา (1 วัน)</p> <p>2.1 ครูให้เด็กช่วยกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กต้องการทำ</p> <p>2.2 ครูทำแผนที่ความคิดจากคำตอบของเด็กทุก คน เพื่อเห็นภาพรวม</p> <p>3. การศึกษาค้นคว้า ซีดเขียน และจัดบันทึก(1 วัน)</p> <p>3.1 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เลือกทำตามความ สนใจและความถนัดของแต่ละคน</p> <p>4. นำเสนอผลงาน (1 วัน)</p> <p>4.1 เด็กช่วยกันนำเสนอผลงานของตนเอง</p> <p>4.2 ครูกระตุ้นให้เด็กภาคภูมิใจในผลงาน</p> <p>4.3 ครูกระตุ้นให้เด็กสนใจอยากแสวงหาความรู้ ต่อไป</p>
3. ขั้นการประเมินผล (3 วัน)	<p>สรุปและจัดทำผลงานความรู้</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากเรื่องที่ ศึกษา</p> <p>2. ครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ ตนเองศึกษาไปใช้ประโยชน์ให้เด็กมีความ ภาคภูมิใจในความสามารถของตน แล้วกระตุ้นให้ เกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป</p>

5. ระหว่างทำการทดลอง 7 สัปดาห์ จะทำการสังเกตและบันทึกการมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในชั้นดำเนินกิจกรรม สัปดาห์ละ 4 วัน และบันทึกผลรวมการสังเกตทั้ง 4 วัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

6. สัปดาห์ที่ 8 ทำการสังเกตและบันทึกการมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองในชั้นดำเนินกิจกรรม 4 วัน และบันทึกผลรวมการสังเกตทั้ง 4 วัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง

7. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ มีหลักการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้สังเกต 2 คน โดยมีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัยคือต้องเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เวลาที่ใช้ในการสังเกต

เวลาที่ใช้ในการสังเกตทั้งหมด 45 นาที โดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล

3. การสังเกตพฤติกรรม

ผู้สังเกตทั้งสองคนจะสังเกตพฤติกรรมเด็กคนเดียวกัน พร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองในแต่ละสัปดาห์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับ

ข้อมูลพื้นฐานทุกด้านเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ตลอดช่วงเวลาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กวิจัย

5. การฝึกผู้ช่วยวิจัย

5.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

5.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ได้ตรงกัน

5.3 ฝึกการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง

5.4 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสังเกต โดยผู้ช่วยวิจัย 2 คน ทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์จากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย อายุ 5 - 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน

6. การบันทึกคะแนน

บันทึกพฤติกรรมโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสังเกตให้ตรงกับช่องระดับคะแนน พฤติกรรม 3,2,1 และ 0 ถ้าเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ซ้ำ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมโดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 3	บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง
ช่องระดับคะแนน 2	บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง
ช่องระดับคะแนน 1	บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อนหรือครูบอกขอร่วมมือ
ช่องระดับคะแนน 0	บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์หรือปฏิเสธที่จะทำ

7. การให้คะแนน

7.1 ในช่วงเวลาที่สังเกตเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนใด ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น ถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนเดิม ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ซ้ำลงในช่องนั้น ตามจำนวนครั้งที่ซ้ำ

7.2 ถ้าพบเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับใด ก็ให้ใส่คะแนนในช่องระดับนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย ✓ ซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนใด ให้นำคะแนนที่ซ้ำคูณกับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนน 2 แสดงพฤติกรรมซ้ำ 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 179) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตร $r_{\text{Item-Total}}$

$$r_{\text{Item-Total}} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2][n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ	$r_{\text{Item-Total}}$	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	I	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	T	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นที่เหลือทุกข้อ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

3. หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยการนำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต ใช้สูตร RAI (Burry-Stock, 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I - 1)}$$

เมื่อ	R_{1kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1
	R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 2
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนพฤติกรรมย่อย
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน

4. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

(บุญเชิด วิทยุโณนันทพงษ์. 2521: 36) โดยใช้สูตร

4.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละคนในกลุ่ม
	$(\sum X)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของคะแนนแต่ละคนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน ระหว่างทำการทดลอง และ หลังทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – measures ANOVA)

6. คำนวณขนาดส่งผลโดยใช้ Partial η^2 คำนวณ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนข้อของแบบสังเกต
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความอิสระ
MS	แทน	ค่ากำลังสองเฉลี่ยของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ
Sig.	แทน	ระดับความสำคัญ หรือ ค่าความน่าจะเป็น
Partial η^2	แทน	ขนาดส่งผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบประเมินพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกเป็นรายข้อดังแสดงในตาราง 4 และแยกเป็นรายด้าน ดังแสดงในตาราง 5 โดยตีความหมายระดับค่าคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ	หมายความว่า
ระดับ 3 (2.25 - 3.00 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง
ระดับ 2 (1.50 - 2.24 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง
ระดับ 1 (0.75 - 1.49 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
ระดับ 0 (0.00 - 0.74 คะแนน)	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์หรือปฏิเสธที่จะทำ

ตาราง 4 สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายข้อ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์	ก่อนทดลอง		ระหว่างทดลอง		หลังทดลอง	
	M	S	M	S	M	S
1. ด้านการร่วมมือ (K=3)	M	S	M	S	M	S
1.1 ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม	2.20	.61	2.44	.52	2.65	.46
1.2 ยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม	1.93	.66	2.15	.63	2.32	.57
1.3 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	1.66	.62	1.91	.64	2.15	.44
2. ด้านการทำงานกลุ่ม (K=3)	M	S	M	S	M	S
2.1 ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม	1.73	.55	2.34	.64	2.68	.50
2.2 พูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม	1.95	.62	1.93	.55	2.03	.44
2.3 ทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง	1.39	.72	1.93	.61	2.15	.65
3. ด้านการช่วยเหลือ (K=3)	M	S	M	S	M	S
3.1 ช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์	1.68	.78	2.23	.65	2.46	.48
3.2 พูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน	1.57	.54	1.87	.61	2.12	.51
3.3 ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	1.36	.77	1.78	.68	2.11	.53
4. ด้านการแบ่งปัน (K=3)	M	S	M	S	M	S
4.1 พูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน	1.36	.85	1.84	.64	2.03	.49
4.2 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	1.36	.64	1.76	.59	2.11	.54
4.3 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์	1.73	.62	2.01	.57	2.38	.56

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยพิจารณาเป็นรายข้อตามแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยมีดังต่อไปนี้

ก่อนการทดลอง

ด้านการร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.93 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.20 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 ถึง .66

ด้านการทำงานกลุ่ม 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 1 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องให้ร่วมมือจำนวน 1 ข้อ และระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.39 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.95 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .55 ถึง .72

ด้านการช่วยเหลือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 1 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องให้ร่วมมือจำนวน 1 ข้อ และระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.36 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.68 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 ถึง .78

และด้านการแบ่งปัน 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 1 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องให้ร่วมมือจำนวน 2 ข้อ และระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้งจำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.36 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.73 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .62 ถึง .85

ระหว่างการทดลอง

ด้านการร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้งจำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.91 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 ถึง .64

ด้านการทำงานกลุ่ม 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.93 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.34 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .55 ถึง .64

ด้านการช่วยเหลือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.78 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.23 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 ถึง .68

และด้านการแบ่งปัน 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.76 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.01 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 ถึง .64

หลังการทดลอง

ด้านการร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 1 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.15 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.65 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 ถึง .57

ด้านการทำงานกลุ่ม 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.15 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.68 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 ถึง .65

ด้านการช่วยเหลือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.11 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.46 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 ถึง .53

และด้านการแบ่งปัน 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง จำนวน 2 ข้อ และระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.03 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.38 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 ถึง .54

ตาราง 5 สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยรายด้าน
ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง (n=22)

พฤติกรรมกาวมี มนุษย์สัมพันธ์	ก่อนทดลอง			ระหว่างการทดลอง			หลังทดลอง		
	M	S	ระดับ	M	S	ระดับ	M	S	ระดับ
ด้านการร่วมมือ	1.92	.60	2	2.17	.52	2	2.37	.45	3
ด้านการทำงานกลุ่ม	1.72	.55	2	2.07	.51	2	2.28	.46	3
ด้านการช่วยเหลือ	1.57	.61	2	1.96	.54	2	2.25	.44	3
ด้านการแบ่งปัน	1.48	.61	1	1.87	.49	2	2.18	.48	2
โดยรวม	1.67	.56	2	2.02	.47	2	2.27	.41	3

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์รายด้าน คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน และโดยรวม เป็นดังนี้ ก่อนการทดลองอยู่ในระดับ 2 คือเด็กแสดงพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยตนเอง บางครั้ง ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการแบ่งปัน อยู่ในระดับ 1 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องไห้ร่วมมือ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 , 1.72, 1.57, 1.48 และ 1.67 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .55 ถึง .61 และระหว่างการทดลอง อยู่ในระดับ 2 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.17, 2.07, 1.96, 1.87 และ 2.02 ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .47 ถึง .54 ส่วนหลังการทดลอง อยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการแบ่งปัน อยู่ในระดับ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37, 2.28, 2.25, 2.18 และ 2.27 ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .41 ถึง .48

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมกาวมีมนุษย์สัมพันธ์รายด้านและรวม ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ตามลำดับดังแสดงในตาราง 6 และเมื่อพบความแตกต่างในการเปรียบเทียบแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ คือ ก่อนการทดลอง กับ ระหว่างการทดลอง และระหว่างการทดลองกับหลังการทดลอง ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์รายด้านและรวม แบบวัดซ้ำ ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง

พฤติกรรม	df _H	df _E	MS _H	MS _E	F	Sig	Partial η^2
การร่วมมือ	1.29	27.09	1.78	.06	29.35	.00	.58
การทำงานกลุ่ม	1.57	32.87	2.26	.03	76.34	.00	.78
การช่วยเหลือ	1.48	31.05	3.40	.03	106.31	.00	.84
การแบ่งปัน	1.32	27.80	4.01	.05	81.36	.00	.80
รวม	1.35	28.41	2.91	.02	124.26	.00	.86

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ ก่อน ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 29.35$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .58$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ อยู่ในระดับร้อยละ 58

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม ก่อน ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 76.34$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .78$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม อยู่ในระดับร้อยละ 78

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือ ก่อน ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 106.31$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือ ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .84$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือ อยู่ในระดับ ร้อยละ 84

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปัน ก่อน ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 81.36$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปัน ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .80$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปัน อยู่ในระดับร้อยละ 80

พฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม ก่อน ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 124.26$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยรวม ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่า Partial $\eta^2 = .86$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม อยู่ในระดับร้อยละ 86

ตาราง 7 การเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายด้านและรวม ที่วัดก่อน ระหว่าง และหลังทดลอง

พฤติกรรม	(I) TESTING	(J) TESTING	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.(a)
การร่วมมือ	ก่อน (1.92)	ระหว่าง(2.17)	-.25(*)	.06	.001
	ระหว่าง(2.17)	หลัง (2.37)	-.21(*)	.03	.000
การทำงานกลุ่ม	ก่อน (1.72)	ระหว่าง(2.07)	-.35(*)	.04	.000
	ระหว่าง(2.07)	หลัง (2.28)	-.22(*)	.03	.000
การช่วยเหลือ	ก่อน (1.57)	ระหว่าง(1.96)	-.39(*)	.04	.000
	ระหว่าง(1.96)	หลัง (2.25)	-.28(*)	.03	.000
การแบ่งปัน	ก่อน (1.48)	ระหว่าง(1.87)	-.38(*)	.06	.000
	ระหว่าง(1.87)	หลัง (2.18)	-.31(*)	.03	.000
รวม	ก่อน (1.67)	ระหว่าง(2.02)	-.34(*)	.04	.000
	ระหว่าง(2.02)	หลัง (2.27)	-.25(*)	.02	.000

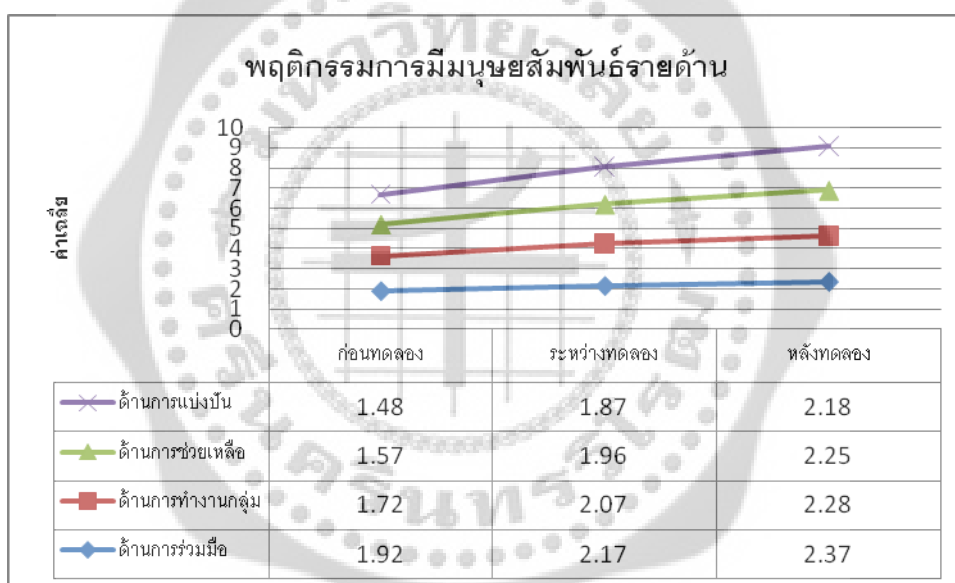
ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

พฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ ที่วัดก่อนกับระหว่างทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ $-.25(*)$ และ $-.21(*)$ มีค่า sig = $.001$ และ $.00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ ที่วัดระหว่างทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

พฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม ที่วัดก่อนกับระหว่างทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ $-.35(*)$ และ $-.22(*)$ มีค่า sig = $.00$ และ $.00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ -0.39^* และ -0.28^* มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปัน ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ -0.38^* และ -0.31^* มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปันที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ดังแสดงเป็นเส้นภาพ ในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์รายด้าน

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ -0.34^* และ -0.25^* มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ดังแสดงเป็นเส้นภาพ ในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์โดยรวม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีความมุ่งหมายของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างการทดลองและหลังการทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 44 คน จาก 2 ห้องเรียน ของโรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน ตัวแปรอิสระได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และตัวแปรตาม คือ มนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ทำการทดลองให้เหมาะสมจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แบบปกติ ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 45 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกต 2 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนทดลอง ระหว่างและหลังทดลองในแต่ละสัปดาห์ โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated measures ANOVA) และวิเคราะห์แต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ LSD แบบวัดซ้ำ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาาระดับและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ก่อนทดลอง ระหว่างทดลองและหลังทดลอง ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยรวม มีพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ ก่อน และระหว่างทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ส่วนหลังทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายด้าน คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน ก่อนการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการแบ่งปัน เด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขออ้อมให้ร่วมมือ ระหว่างการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้งทุกด้าน ส่วนหลังการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้งทุกด้าน ยกเว้น ด้านการแบ่งปันเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม ก่อน ระหว่างและหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม อยู่ในระดับร้อยละ 86 ส่วนพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายด้าน คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน พบว่า มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายด้าน อยู่ในระดับร้อยละ 58,78,84 และ 80 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองมีพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น อภิปรายไว้ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยรวม มีพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ ก่อน และระหว่างทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ส่วนหลังทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์รายด้าน คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน ก่อนการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการ

แบ่งปัน เด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์โดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องให้ร่วมมือ ระหว่างการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้งทุกด้าน หลังการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้งที่ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการแบ่งปันเด็กแสดงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้รับอิสระทางความคิดความต้องการในการเลือกในสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เต็มไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานมีความสุข เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน ร่วมมือกันในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสนใจ ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม ก่อน ระหว่าง และหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (Children as Resarcher) เป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัย ได้รับอิสระทางความคิด ความต้องการในการเลือกในสิ่งที่อยากเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เต็มไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานมีความสุข เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน ร่วมมือกันในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสนใจ จากรูปแบบดังกล่าวจึงช่วยกระตุ้นให้เด็กไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์ในด้านการร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์โดยรวม อยู่ในระดับร้อยละ 86

พฤติกรรมกรรมกรรมมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการร่วมมือ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับ หลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมุ่งเน้นในด้านการร่วมมือ และเมื่อครูให้เด็กทำกิจกรรม เด็กๆก็จะสนุกสนานเด็กเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมเด็กมีสีหน้าที่ยิ้มแย้ม และมีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อนด้วยความเต็มใจ ทุกคนยอมรับในข้อตกลงและทำตามโดยไม่มีเงื่อนไข เด็กให้ความสนใจมีการพูดคุยซักถามโต้ตอบเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กและเด็กกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้อง(กุลยา ตันติผลลาชีวะ.2550:175) กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างมากมายมหาศาลเป็นส่วนที่สร้างการเรียนรู้แปลกใหม่ด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้เด็กได้สังเกต ได้เรียนรู้สังคม ได้เรียนรู้วิถีชีวิตจากประสบการณ์ตรง มีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาสร้างเสริมปัญญาจากประสบการณ์สิ่งเหล่านี้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน และร่วมมือกัน เพื่อที่จะสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จเด็กจะยินดีให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังทำให้เด็กมีความสุข แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ถูกเพื่อนต่อต้านปฏิเสธจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าตนเองด้อยคุณค่าหมดความภาคภูมิใจในตนเอง เด็กจะร่วมมือซึ่งกันและกัน สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจะปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมในการร่วมมือด้วยเกิดทักษะต่างๆ เด็กจึงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมืออย่างอัตโนมัติโดยไม่มีใครบังคับ

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานกลุ่ม ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ เด็กมีการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น เด็กจึงได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการพูดคุยปรึกษาวางแผน และแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และร่วมกันปฏิบัติงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง ซึ่งต้องอาศัยความสามัคคีร่วมกันภายในกลุ่มเป็นอย่างมาก

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือสูงขึ้นนั้น เกิดจากลักษณะรูปแบบของกิจกรรมที่มีกิจกรรมหลักที่สำคัญ คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การเลือกตัดสินใจเรียนรู้ ที่เป็นเรื่องใหม่ของเด็กการเลือกกิจกรรมที่จะทำการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันมากขึ้นด้วยระยะเวลาในการศึกษาแต่ละเรื่องทำให้เด็กเกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและก่อให้เกิดพฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ เช่น พุดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน พุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรม ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้ ลงมือช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม และร่วมช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการที่ไม่ใช่ทางอารมณ์แก่ผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือให้ข้อมูล ช่วยเหลือผู้อื่นทำงานหรือเสนอสิ่งของของตนเองไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อนและพฤติกรรมกรช่วยเหลือเพื่อนของเด็กปฐมวัย เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าคนที่ไม่ใช่เพื่อนซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัวและบุคคลอื่นรวมทั้งเพื่อน จึงสรุปได้ว่าการช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะบรรเทาความต้องการโดยการใช้คำพูด หรือแสดงการปลอบใจหรือช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ให้กับเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปัน ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ กิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ให้กับเด็กโดยการใช้คำถามสร้างสถานการณ์ในขั้นตอนระยะแรก เพื่อกระตุ้น โดยใช้คำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้เด็กเกิดการตัดสินใจ และมีความเป็นตัวของตัวเอง และเรียนรู้ทักษะในด้านการคิดริเริ่ม การบอกถึงความต้องการ การเป็นผู้ให้ การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีความเสียสละ การยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากันและใช้คำสุภาพอ่อนหวาน ซึ่งสังเกตได้จากการที่เด็กเริ่มแบ่งปันอุปกรณ์ต่างๆ พุดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน พุดเพื่อให้เพื่อนหยิบวัสดุอุปกรณ์ของตนไปใช้ หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ ให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรมก่อนตนเอง แบ่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนโดยให้เพื่อนหยิบเอง ทำให้เด็กได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมกรมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการแบ่งปันที่สูงขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กได้ ทั้งนี้ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จากผลการวิจัยที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจพฤติกรรมกรามีมนุษยสัมพันธ์ สามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการที่จะให้การเรียนการสอนได้สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็กได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตที่ได้รับจากงานวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย จากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย พบข้อสังเกต ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการกระตุ้นให้เด็กคิด สงสัยและสนใจอยากรู้คำตอบ ครูคอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือ เมื่อเด็กมีปัญหา ในการทำกิจกรรม ทำให้เด็กทุกคนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างทั่วถึง
2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน อย่างมีมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน เกิดการเห็นใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ร่วมมือกันในกลุ่มเพื่อน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูต้องจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เด็กได้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองตามความสนใจ ความอยากรู้ อยากเห็น เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
2. ควรเปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันกลุ่มให้มาก เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน
3. ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ครูควรสังเกตดูความสนใจของเด็ก จะนำความสนใจของเด็กมาจัดกิจกรรมเพื่อให้สืบค้นต่อไป
4. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด สวนพีชในโรงเรียน บริเวณโรงเรียน สถานที่ๆ อยู่รอบๆ โรงเรียน สถานที่หรือสิ่งๆ ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ที่มีต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น คณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านการสื่อความหมาย
2. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้
3. ควรมีการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองในระดับการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ชาติมนตรี. (2533). การเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษากับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กวีณา จิตนุพงศ์. (2551). ความสามารถการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบเด็กนักวิจัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัณณิกา นิลวงศ์. (2533). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและ มนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบและ กิจกรรมตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา สองแสน. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของ เด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติ วัฒนกุล. (2532). มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2550). 25 คำถามเมื่อลูกเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ: สนุกอ่าน.
- ขจิตร์ธน์ ปูนพันธ์ฉาย. (2548). Homepage. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.drnh.go.th>
- จรรยา ทองถาวร. (2535). มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: วิสุทธิ์.
- จารุวรรณ เพ็ญสุข. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรม ด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จุลจักร โนนพันธ์. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และ มนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ ที่ใช้เกมกับวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้อภิปราย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชยุดา พยุงวงษ์. (2551). การศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร; และ สมชาย เตียวกุล. (2530). ผลของประสบการณ์กลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคลตามการรับรู้ของผู้รับการฝึก. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ติรกา รัตนะวัน. (2543). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของวัยรุ่นใน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ถนอมศรี เหลลาหา. (2535). การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียน แรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี กระบวนการเขียนของเฮวินส์ กับการสอนด้วยวิธีตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิติลดา พิไลกุล. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ ตรีกุล. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ การสอนตามคู่มือครูแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนาวรัตน์ นุ่มอรุรา. (2534). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบเอริกา (ERICA MODEL) และการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). *การวัดประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุหงา คณาวรงค์. (2536). *การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการฟัง การพูดภาษาอังกฤษ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้ภาษา ชุมชนตามแนวทฤษฎีอรรถฐาน กับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรเทพ ช้อยหิรัญ. (2532). *ผลการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนิสิตวิชาเอกการแนะแนวชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2527). *มนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.
- พรรณราย ทพยะประภา. (2548). *จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิต และการทำงาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลสุข สุขเสริม. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลินี จุโฑปะมา. (2542). *มนุษยสัมพันธ์*. บุรีรัมย์: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดีไซด์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราศี ภูมรี. (2538). *มนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล. (2540). *มนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- เรียม ศรีทอง. (2540). *มนุษยสัมพันธ์. มิติใหม่แห่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคนอื่นๆ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลาวัดณ์ มหาทุมะรัตน์. (2529). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วราภรณ์ รักวิจัย. (2542). “การจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็ก”. เอกสารประกอบการอบรม
ครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. หน้า 159 – 179. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- วิจิตร อวระกุล. (2542). *เทคนิคมนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- วิจิตร อวระกุล. (2537). *เทคนิคมนุษยสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- วิภาพร มาพบสุข. (2543). *มนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- ศรีกัลยา รักษาสัตย์. (2523). *ปัญหามนุษยสัมพันธ์ในหน่วยงานของนิสิตปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : ศึกษาเฉพาะกรณี (จิตวิทยา 437) ประจำปีการศึกษา 2522 –
2524*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์. (2551). *การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทาง
คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายวรุณ ทองวิทยา. (2539). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา และมนุษยสัมพันธ์
ในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยการเรียนแบบเอส ที เอ ดี (STAD)
กับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
แห่งชาติ(พ.ศ. 2545 –2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). *การจัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการ
ประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชา จันทน์เอม. (2525). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เสนอ อินทสุขศรี. (2526, กันยายน). *มนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ*. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจ
ปริทัศน์*. 6 (22): 1 – 14.
- โสมสัณห์ บุญยิ่ง. (2532). *การเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ใน
การสอนแบบการเล่นของไทย และการสอนตามปกติ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาษา ขจรจิตต์เมตต์. (2525). *วิธีชนะมิตรและจูงใจคน*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ขจรจิตต์เมตต์.

- Allen, B.R. (1986, April). A Short-Term Interpersonal Skill Training Program with College Undergraduates. *Dissertation Abstracts International*. 46(10): 2963 – A – 2964 – A.
- Parker, M.E.A. (1983, March). Effects of Human Relations Groups on Fourth Grade Children's Self – Esteem and Communication Skills. *Dissertation Abstracts International*. 43(9): 2894 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมที่มีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
- แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมที่มีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. การสังเกตและการบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านความร่วมมือ	3	ข้อ
1.2 ด้านการทำงานกลุ่ม	3	ข้อ
1.3 ด้านการช่วยเหลือ	3	ข้อ
1.4 ด้านการแบ่งปัน	3	ข้อ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 4 ระดับ
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงเวลาจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นเวลาจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ โดยทำการสังเกตและบันทึกวันละ 45 นาที
4. การสุ่มเวลาในการสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ตามตารางสุ่มเวลาสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ใช้นาฬิกาจับเวลาในการให้สัญญาณเริ่มและหมดเวลาการสังเกต

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้สังเกต รวมจำนวน 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คน คือ ผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพร้อมกัน ในเวลาเดียวกัน ผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคน ใช้เวลาในการสังเกตคนละ 1 นาที สลับกันและกันและสังเกตเวียนตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5 และเมื่อสังเกตครบทุก 5 คน จะพักระหว่างการสังเกต 1 นาที แล้วเริ่มสังเกตเด็กคนต่อไปจนครบ 22 คน เมื่อสังเกตครบ 22 คน ในรอบแรกแล้ว จะสังเกตเวียนและสลับกันอีก 1 รอบ ตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ช่องระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (✓) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 3	บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยตนเองทุกครั้ง
ช่องระดับคะแนน 2	บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยตนเองบางครั้ง
ช่องระดับคะแนน 1	บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์โดยเพื่อนหรือครูบอก ขอร้องให้ร่วมมือ
ช่องระดับคะแนน 0	บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์หรือปฏิเสธที่จะทำ

การเตรียมการในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน และแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีมนุษย์สัมพันธ์ไว้ให้เรียบร้อย
4. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกต และพยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน
5. ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้สังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ และเข้าห้องน้ำ

คำอธิบายเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1.การร่วมมือ 1.1 ยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม 1.2 ยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม 1.3 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	3	เด็กยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง
	2	เด็กยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองบางครั้ง
	1	เด็กยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมโดยเพื่อนหรือครูบอก
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	3	เด็กพูดยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง
	2	เด็กพูดยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองบางครั้ง
	1	เด็กพูดยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรมโดยเพื่อนหรือครูบอก
	0	เด็กพูดหรือปฏิเสธไม่ทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม
	3	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ โดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอกทุกครั้ง
	2	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ โดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอกบางครั้ง
	1	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ โดยครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้เด็ก

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
<p>2.การทำงานกลุ่ม</p> <p>2.1 ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม</p> <p>2.2 พูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม</p> <p>2.3 ทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง</p>	3	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องรอให้เพื่อนหรือครูบอกทุกครั้ง
	2	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องรอให้เพื่อนหรือครูบอกบางครั้ง
	1	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	3	เด็กพูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม โดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอทุกครั้ง
	2	เด็กพูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม โดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอบางครั้ง
	1	เด็กพูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่มโดยครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กพูดหรือปฏิเสธที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม
	3	เด็กทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง โดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอทุกครั้ง
	2	เด็กทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง โดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอบางครั้ง
	1	เด็กทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง โดยครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้เด็ก

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
<p>3.การช่วยเหลือ</p> <p>3.1 ช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์</p> <p>3.2 พุดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>เด็กช่วยเพื่อนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนหรือครูไม่ต้องบอกทุกครั้ง</p> <p>เด็กช่วยเพื่อนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนหรือครูไม่ต้องบอกบางครั้ง</p> <p>เด็กช่วยเพื่อนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนหรือครুর้องขอ</p> <p>เด็กปฏิเสธการช่วยเพื่อนเตรียมวัสดุอุปกรณ์โดยที่เพื่อนและครুর้องขอ</p> <p>เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเป็นเกิดปัญหาในการทำกิจกรรม เด็กพุดแนะนำวิธีการลงมือทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน เพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอทุกครั้ง</p> <p>เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเป็นเกิดปัญหาในการทำกิจกรรม เด็กพุดแนะนำวิธีการลงมือทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน เพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอบางครั้ง</p> <p>เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเป็นเกิดปัญหาในการทำกิจกรรมเด็กพุดแนะนำวิธีการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อนเพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จโดยเพื่อนหรือครুর้องขอ</p> <p>เด็กปฏิเสธการพุดแนะนำวิธีการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน</p>

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3.3 ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	3	เด็กลงมือช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ทันทีเมื่อใช้เสร็จทุกครั้ง
	2	เด็กลงมือช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ทันทีเมื่อใช้เสร็จบางครั้ง
	1	เด็กลงมือช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธหรือไม่สนใจที่จะลงมือเก็บวัสดุอุปกรณ์ เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ
4. การแบ่งปัน 4.1 พุดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุ อุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน	3	เด็กพุดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงานโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอทุกครั้ง
	2	เด็กพุดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงานโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอบางครั้ง
	1	เด็กพุดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงานเมื่อเพื่อนร้องขอหรือเมื่อเพื่อนบอกครู
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
4.2 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	3	เด็กเห็นว่าเพื่อนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ จึงหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนโดยไม่ต้องร้องขอทุกครั้ง
	2	เด็กเห็นว่าเพื่อนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ จึงหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนโดยไม่ต้องร้องขอบางครั้ง
	1	เด็กหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
4.3 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
	3	เด็กรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ โดยที่เพื่อนและครูไม่ต้องบอกทุกครั้ง
	2	เด็กรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ โดยที่เพื่อนและครูไม่ต้องบอกบางครั้ง
	1	เด็กรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ โดยที่เพื่อนร้องขอหรือเมื่อเพื่อนบอกครู
	0	เด็กปฏิเสธการรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ โดยที่เพื่อนและครูร้องขอ

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่.....

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....ชั้นปฐมวัยปีที่ 2

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2554

พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์	ระดับคะแนน			
	3	2	1	0
1.การร่วมมือ 1.1 ยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม 1.2 ยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม 1.3 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ				
2.การทำงานกลุ่ม 2.1 ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม 2.2 พูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม 2.3 ทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง				
3.การช่วยเหลือ 3.1 ช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3.2 พูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน 3.3 ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้				
4. การแบ่งปัน 4.1 พูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน 4.2 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ 4.3 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์				

ลงชื่อ.....

...../...../.....

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

คู่มือการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ความเป็นมา

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นการพัฒนามาจากการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการมุ่งที่ส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสูงสุดเป็นคนดี และมีความสุขตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักการที่ว่าทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้อย่างสมดุลกัน การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งรูปแบบขั้นตอนจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มี 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1) ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ ขั้นที่ 2) เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ ขั้นที่ 3) การประเมินผล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษามนุษย์สัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย จึงได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวว่าไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักที่ว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิดให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพจัดการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนว ให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้

อยากเห็นและความถนัดของตนในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไรมากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้าสังเกตจดจำบันทึกข้อมูลสรุปความรู้ที่ได้จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไปนับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดมนุษยสัมพันธ์ ในด้านความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน โดยรูปแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าวิจัยหาความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ในด้านความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน

3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ห้องสมุด ภาคสนาม สวนสัตว์

สวนพีช

เป็นต้น

4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณโรงเรียน ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. นักเรียนสามารถศึกษา ชักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา

6. ใช้กิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินได้รับการประเมินในสิ่งเรียนและสามารถทำได้

7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ชักถามและตอบคำถาม ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดได้

แนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยประกอบด้วย

สิริมา ภาณุโณนนันทพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง แนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วย

บทบาทครู

1. ครูต้องมีหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยให้เด็กปฏิบัติคิด เป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. ในการสอน ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า ในด้านการศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กควมรู้ เนื้อหาในเรื่องที่เด็กจะศึกษา รวมทั้งบริบทต่างๆ ที่จะเอื้อครูในการสอนในเรื่องที่เด็กอยากเรียนรู้
3. ในการจัดการเรียนรู้ ครูต้องเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย การสอนไม่ควรวางกฎเกณฑ์หรือ ระเบียบแบบแผน ควรสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติให้มากที่สุด สร้างความอบอุ่นใจ หลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งโดยไม่จำเป็น
4. ในการสอนควรใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ให้เด็กได้ลงมือศึกษา ค้นคว้าแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง
5. สังเกตความก้าวหน้า บันทึกข้อมูลการเรียนรู้ของเด็ก
6. ขณะสอนครูส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากรู้หรืออยากเห็น ใช้คำถามกระตุ้นให้ เด็กแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กในการดำเนินการศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของครู

7. สร้างบรรยากาศทุกขณะและทุกกิจกรรม ให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เด็กสามารถบอก เหตุผลของการเรียนรู้และสิ่งที่ได้รับที่สำคัญ เด็กๆ จะรู้สึกสนุกสนาน ไม่เบื่อ และได้ความรู้ ช่วยใน การศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นสิ่งสำคัญ

8. จัดการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่วางไว้ ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทเด็ก

1. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเสนอหัวข้อเรื่องที่สนใจที่จะเรียนรู้และทบทวนความรู้ ร่วมกัน วางแผนกับครูในการออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
2. ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งจากแหล่ง เรียนรู้ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ที่บ้าน

3. รวบรวมคำตอบที่ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นำมาพูดสนทนาแลกเปลี่ยนกับครูและเพื่อนๆ
4. คิดกิจกรรมที่ตนเองชอบและถนัด ตามหัวข้อที่ศึกษาเรียนรู้ จากนั้นลงมือปฏิบัติ
5. รวบรวมความคิดรวบยอดที่ได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองมาจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย บันทึกเป็นภาพวาดออกมาจากความรู้ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละหัวเรื่องออกมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญาอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ
- ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าหาความรู้
- ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์

แผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1. จัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 45 นาที
2. ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ หมายถึง การวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดยึดความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ในการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้ ครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

2.2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ให้เด็กเลือกเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ตั้งประเด็นคำถามความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งทำแผนที่ความคิด ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า จดบันทึกเรื่องที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ให้เด็กเกิดมนุษยสัมพันธ์ ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้าน

การช่วยเหลือ และด้านการแข่งขัน และให้เด็กสรุปจัดทำผลงานความรู้และให้เด็กนำเสนอสืบค้นและ
แสวงหาความรู้ใหม่

2.3 ขั้นการประเมินผล หมายถึง ขั้นการประเมินผล หมายถึง ขั้นตอนที่ใช้วิธีการ
สังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินพฤติกรรมกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของ
เด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย คือการจัดการเรียนรู้ให้เด็กมีประสบการณ์ตรงในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล วัตถุ สิ่งของ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กต้องการเรียนรู้ โดยเด็กจะมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งตามวิธีการของเด็กเอง โดยครูคอยช่วยเหลือแนะนำส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนและการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้น ซึ่งมี 3 ขั้นดังนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1. ขั้นทบทวนเล็อกหัวเรื่อง (1 วัน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างสถานการณ์ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การหาหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยการตั้งคำถามอะไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้เด็กได้คิดและได้แสดงความคิดเห็น 2. ครูสังเกต จดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ 3. กำหนดหัวข้อที่จะเรียนรู้ร่วมกัน 4. เด็กและครูร่วมกันเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ พร้อมร่วมกันตั้งคำถาม เพื่อหาคำตอบร่วมกัน 5. นำหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เข้ากับจุดประสงค์เนื้อหาในหลักสูตร 6. วางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
2. ชั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4 วัน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดแหล่งเรียนรู้ตามหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ 2. พาเด็กศึกษาสถานที่จริง และให้เด็กเลือกที่จะศึกษาตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก 3. ใช้คำถามและพุดกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ 4. เด็กร่วมกันเลือกเรื่องที่สนใจโดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กพุดหัวข้อที่สงสัยจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้ไปศึกษามา 5. ทำแผนผังความคิดของเด็กตามหัวข้อที่เด็กสงสัย ครูพุดคุยประเด็นในหัวข้อกับเด็กเพื่อช่วยกันหาคำตอบ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้คิดเพื่อให้เกิดคำตอบ 6. เตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะศึกษา 7. ส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงเรื่องที่เด็กกำลังเรียนรู้และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับเด็ก 8. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากผู้ปกครองหรือจากแหล่งที่อื่นที่เด็กได้เรียนรู้มาเพิ่มเติม และสรุปครูกกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษาไปใช้ประโยชน์ให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนแล้วกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป
3. ชั้นการประเมินผล (3 วัน)	สังเกตพฤติกรรมที่มีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ในด้านความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน และทักษะการเรียนรู้ต่างๆ และผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินตามสภาพจริง

ตารางการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง “เรื่อน้อย”

สัปดาห์	เรื่อง	วันที่ ทำการ ทดลอง	การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยทดลอง	
			ขั้นตอนเด็ก นักวิจัย	กิจกรรมเด็กนักวิจัย
1	เรื่อน้อย	จันทร์	ขั้นที่ 1 ทบทวน ความรู้และเลือก หัวข้อเนื้อหาที่ สนใจ	กำหนดหัวข้อ - อภิปราย ชักถาม บรรยายประสบการณ์เดิม ในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ - ร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา
		อังคาร		ศึกษาจากหนังสือ - บรรยาย อภิปราย ชักถามเรื่องที่ได้ เรียนรู้ เกี่ยวกับชื่อของเรือ
		พุธ	ขั้นที่ 2 ค้นคว้าวิจัย หาความรู้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์เรือไทย - สังเกต บอกลักษณะของเรือ อภิปราย แลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากการ เรียนรู้
		พฤหัสบดี		ศึกษาจากวิทยากรอธิบายลักษณะของ เรือวิธีพับเรือจำลอง - สังเกต สนทนา ชักถาม แสดงความ คิดเห็น
		จันทร์		เสนอกิจกรรมที่เด็กต้องการเรียนรู้ - เสนอกิจกรรมการเรียนรู้ตนเองต้องการ คือ ฉีกปะภาพเรือ โรอยากเพชรเรือ ระบายสีน้ำ ภาพเรือ ปั้นดินน้ำมัน ประดิษฐ์เรือจำลอง จากกล่องนม
		อังคาร	ขั้นที่ 3 การ ประเมินผล	ปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ - ปฏิบัติตามกิจกรรมที่เด็กเลือก คือ ฉีก ปะภาพเรือ โรอยากเพชรเรือ ระบายสี น้ำภาพเรือ ปั้นดินน้ำมัน ประดิษฐ์เรือ จำลองจากกล่องนม
2	เรื่อน้อย	พุธ		นำเสนอผลงาน - บรรยายถึงกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนเลือก ปฏิบัติ
		พฤหัสบดี		ทบทวนความรู้ - สรุปเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกัน

แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง “เรือน้อย”

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ ในด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน
2. เพื่อให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความสนใจของตนเองอย่างอิสระ
3. เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้

เนื้อหา

เรือเป็นยานพาหนะที่ใช้เดินทางทางน้ำมีหลายชนิด เช่น เรือพาย เรือหางยาว เรือใบ เป็นต้น ซึ่งแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งาน เรือโดยทั่วไปโครงสร้างประกอบด้วยตัวเรือเป็นโครงสร้างที่สามารถลอยน้ำได้ ส่วนประกอบของเรือ ประกอบด้วย สันท้องเรือด้านหน้า ผนังด้านในท้องเรือ ดาดฟ้าเรือ ท้องเรือ กราบเรือ ครัวท้องเรือ คานยึดครัวท้องเรือ หางเสือ ท้ายเรือส่วนที่เป็นการขับเคลื่อนของเรือ เช่น ไม้พาย (เรือพาย หรือ เรือแจว) เครื่องยนต์หางยาว (เรือหางยาว) ใบเรือ (เรือใบ) เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา สนทนา พูดคุย แสดงความคิดเห็น อภิปราย

ซักถามประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “เรือ”

ขั้นที่ 2 ค้นคว้าวิจัยหาความรู้

เด็กศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ศึกษาจากหนังสือในห้องสมุด รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรือ ศึกษาจากวิทยากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรือ ศึกษาจากของจริง โดยการทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์เรือไทย จ.พระนครศรีอยุธยา ศึกษาลักษณะ ส่วนประกอบของเรือชนิดต่างๆ ระหว่างศึกษาแหล่งเรียนรู้เด็กร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซักถามและตอบคำถาม จากนั้นเด็กคิดและทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองพร้อมทั้งนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

เด็กพูดคุยสนทนาสรุปเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ในเรื่อง เรือและวาดภาพสรุปเรื่องราวที่ตนเองได้เรียนรู้ ครูสังเกตพฤติกรรม พูดคุย การทำผลงานและการนำเสนอผลงานของเด็ก

การประเมินผล

1. สังเกตการมีมนุษยสัมพันธ์
2. สังเกตการร่วมกิจกรรม
3. การนำเสนอผลงาน

ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเรื่อง : เรือน้อย

สัปดาห์ที่ 1

ครั้งที่ 1 วันจันทร์

ชั้นที่ 1 ชั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ: กำหนดหัวข้อ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย 2. เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์เดิมของตนเอง <p>เนื้อหา</p> <p>สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์น้ำท่วมในปัจจุบันและเชื่อมโยงถึงการเดินทางมาโรงเรียนในขณะนี้น้ำท่วม ทบทวนความรู้เดิมเพื่อนำเข้าสู่หัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนโดยการสนทนาซักถามหัวข้อเนื้อหาที่เด็กสนใจและเด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “เรือน้อย”</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนด้วยการทักทายเด็กด้วยการร้องเพลง “สวัสดี” เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางเมื่อเกิดน้ำท่วมโดยใช้คำถามนำ <ul style="list-style-type: none"> - ช่วงนี้ฤดูฝน เกิดฝนตกหนักบ้านของเด็กๆคนไหนน้ำท่วม - และถ้าบ้านเด็กๆ น้ำท่วมจะมาโรงเรียนได้อย่างไร 3. พูดคุยจนกระทั่งได้หัวข้อที่เด็กสนใจ คือเรื่อง “เรือน้อย” 4. เด็กและครูร่วมกันทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรือ เพื่อนำมาวางแผนในการหาแหล่งศึกษาค้นคว้าได้ถูกต้อง 5. ครูถามเด็กๆว่าเคยเห็นเรือที่ไหนบ้าง เรืออะไร ลักษณะเป็นอย่างไร 6. เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและพูดคุยกับเพื่อน 	<p>คุณครูทักทายเด็กด้วยการร้องเพลง สวัสดี และพูดคุยสนทนาถึงเหตุการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเดินทางมาโรงเรียนในขณะนี้น้ำท่วมโดยใช้คำถามนำ เด็กๆ ร่วมกันตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น และให้ความสนใจกันทุกคน จึงได้ตกลงกันว่าอยากเรียนรู้เกี่ยวกับ “เรือ” ซึ่งเป็นยานพาหนะที่สำคัญมากในขณะนี้</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆ ให้ความร่วมมือในการสนทนาได้ตอบ ด้วยความสนุกสนาน ไบหน้ายิ้มแย้ม และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรือ ช่วยกันบอกลักษณะของเรือที่ตนเองนั่งมาโรงเรียน</p>

<p>7. เด็กวาดภาพเพื่อเล่าประสบการณ์เดิมของตนเองที่เกี่ยวกับเรือ</p> <p>8. เด็กออกมานำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้</p> <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <p>1. เพลง “สวัสดี” 2. เครื่องเคาะจังหวะ</p> <p>3. กระดาษ A4 4. สีเทียน</p>	
---	--

ครั้งที่ 2 วันอังคาร

ชั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้: ศึกษาจากหนังสือในห้องสมุดเกี่ยวกับเรือ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ได้ด้วยตนเอง 2. ส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน <p>เนื้อหา</p> <p>ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือภาพ เรือเป็นยานพาหนะที่ใช้เดินทางทางน้ำ มีหลายชนิด เช่น เรือพาย เรือหางยาว เรือใบ เป็นต้น</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการท่องคำคล้องจอง “เรือน้อย” เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. ให้เด็กศึกษาค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุดเกี่ยวกับเรือชนิดต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ให้ 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนข้อสงสัยและคำตอบจากเพื่อน โดยศึกษาเป็นกลุ่มเพื่อสร้างความมีมนุษยสัมพันธ์ 4. เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าสิ่งที่สนใจจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 5. บันทึกพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของเด็ก 6. เด็กช่วยกันวาดภาพเรือชนิดที่กลุ่มของตนเองชอบมากที่สุด 7. เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนกลุ่มอื่น และครูด้วยการนำเสนอผลงาน <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คำคล้องจอง “เรือน้อย” 2. หนังสือเกี่ยวกับเรือ 3. กระดาษบรูฟ 4. สีเทียน 	<p>ครูประสานกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ได้ให้เจ้าหน้าที่เตรียมหนังสือเกี่ยวกับเรือให้เด็กๆ ได้ไปเรียนรู้ที่ห้องสมุด</p> <p>ทุกคนเลือกเบาะรองนั่ง โดยนั่งเป็นกลุ่มและก็เปิดดูภาพเรือกันอย่างตั้งใจ</p> <p>บางคนยังอ่านหนังสือไม่คล่อง ก็จะถามเพื่อนๆในกลุ่ม ว่าเรือในภาพชื่ออะไร จากนั้นเด็กๆในกลุ่มก็ตกลงกันว่า เราชอบเรืออะไรมากที่สุด และร่วมกันวาดภาพ เมื่อเสร็จแล้วก็ช่วยกันนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆกลุ่มอื่น และช่วยกันเก็บหนังสือเข้าที่</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆ ดูหนังสือ โดยแบ่งปันกัน มีการพูดคุยแนะนำเพื่อน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มว่าชอบเรือชนิดใดมากที่สุด และร่วมกันวาดภาพจนเสร็จจุลวง และช่วยกันนำเสนอภาพวาด เมื่อเสร็จแล้วก็ช่วยกันเก็บหนังสือเข้าที่</p>

ครั้งที่ 3 วันพุธ

ขั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้: ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์เรือไทย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เด็กศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์จริง 2. ส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน <p>เนื้อหา</p> <p>การทัศนศึกษา เรียนรู้เรือแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกันออกไป เรือโดยทั่วไปโครงสร้างประกอบด้วยตัวเรือเป็นโครงสร้างที่สามารถลอยน้ำได้ ส่วนประกอบของเรือประกอบด้วย สันท้องเรือด้านหน้า ผนังด้านในท้องเรือ ดาดฟ้าเรือ ท้องเรือ กราบเรือ ตรีบท้องเรือ คานยึดตรีบท้องเรือ หางเสือ ทำายเรือส่วนที่เป็นการขับเคลื่อนของเรือ เช่น ไม้พาย (เรือพาย หรือ เรือแจว) เครื่องยนต์หางยาว (เรือหางยาว) ใบเรือ (เรือใบ) เป็นต้น</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูทักทายเด็กและสนทนาเกี่ยวกับการไปทัศนศึกษา 2. สร้างข้อตกลงร่วมกับเด็กเรื่องการปฏิบัติตนในการไปทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ 3. พาเด็กไปทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์เรือไทย 4. วิทยากรบรรยายแนะนำให้เด็กสังเกต สำนวญ เรือต่างๆ ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้ สนใจ เกิดความคิดและหาคำตอบด้วยตนเอง <ul style="list-style-type: none"> - เด็ก ๆ คิดว่ามีเรืออะไรบ้าง - เด็ก ๆ คิดว่าเรือทำมาจากอะไร 5. เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกัน และซักถาม 6. เด็กแบ่งกลุ่มช่วยกันวาดภาพเรือที่สมาชิกภายในกลุ่มชอบ 7. เด็กแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 	<p>เมื่อถึงสถานที่ทัศนศึกษา พิพิธภัณฑ์เรือไทย เด็กๆตื่นตื่นที่อยากจะเรียนรู้ เดินชมเรือชนิดต่างๆไปรอบๆบ้าน โดยมีคุณลุงวิทยากรคอยบรรยาย แนะนำซักถามโต้ตอบกับเด็กๆ อยู่เป็นระยะ เด็กทุกคนให้ความสนใจกันดีมาก อยากที่จะนั่งเรือจริงๆ เมื่อเดินชมเรือรอบๆเสร็จ ได้แบ่งกลุ่มกันวาดภาพเรือที่สมาชิกภายในกลุ่มชอบ หลังจากที่ได้ลงความเห็นและยอมรับซึ่งกันแล้ว และร่วมกันนำเสนอผลงานกลุ่ม</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆได้ทัศนศึกษาจากสถานที่จริง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ ให้ความสนใจกันเป็นอย่างดี สนุกสนาน นำต้ายิ้มแย้ม มีการแนะนำเพื่อนให้ทำตามข้อตกลง ร่วมกันวาดภาพเรือเป็นกลุ่ม ซึ่งมีการยอมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน และสร้างผลงานจนเสร็จจุล่ง ช่วยกันนำเสนอผลงาน จนเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อเสร็จกิจกรรมช่วยกันเก็บอุปกรณ์เรียบร้อย</p>

สื่อวัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษปรู๊ฟแผ่นใหญ่ 2. สีเทียน
2. แหล่งการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์เรือไทย 3. สีเทียน

ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี

ครั้งที่ 2 ชั้นเด็กต้นคว้าวิจัยหาความรู้: ศึกษาจากวิทยากรอธิบายลักษณะของเรือวิถีพับเรือ

จำลอง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กรู้วิธีการพับเรือจำลอง <p>เนื้อหา</p> <p>การพับเรือจำลองจากกระดาษ โดยวิทยากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรือ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เด็กและครูร่วมกันทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากเมื่อวันที่ 2-3 วิทยากรสาธิตอธิบายลักษณะของเรือและวิธีการพับเรือจำลองจากกระดาษให้เด็กดู ระหว่างสาธิตครูกระตุ้นให้เด็กตอบด้วยคำถามดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์ที่ใช้พับเรือจำลองคืออะไร - สามารถใช้วัสดุอื่นพับแทนได้หรือไม่ คืออะไร - เด็กๆคิดว่าเรือจำลองจะสามารถลอยน้ำได้หรือไม่ ร่วมกันสรุปลักษณะของเรือและวิธีพับเรือจำลอง <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> เรือจำลอง กระดาษสำหรับพับเรือ 	<p>เด็กร่วมกันพับเรือโดยมีวิทยากรสาธิตให้ดู เด็กให้ความร่วมมือและสนใจในการพับเรือจากกระดาษ มีการซักถามและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน บางคนพับไม่ได้แต่รู้จักการรอคอย เพื่อให้วิทยากรแนะนำ ไม่โวยวายหรือเสียงดัง มีเหตุการณ์เด็กทำกระดาษขาดในขณะที่พับ และเพื่อนบอกครู แต่มีเพื่อนคนหนึ่งรีบไม่หยิบกระดาษแผ่นใหม่มาให้เพื่อน โดยที่ครูไม่ต้องแนะนำ เมื่อทุกคนพับเสร็จเด็กเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ร่วมกันขอบคุณวิทยากร และเก็บวัสดุเข้าที่และทำความสะอาดห้องเรียน</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กให้ความร่วมมือกันดีมาก มีความกระตือรือร้นที่จะพับให้ได้ มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเห็นเพื่อนลำบาก และพูดโต้ตอบแนะนำ ช่วยสอนเพื่อนที่พับไม่ได้ เมื่อเสร็จร่วมกันเก็บของเข้าที่เรียบร้อย</p>

ครั้งที่ 5 จันทร	
ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้: เสนอกิจกรรมที่เด็กต้องการเรียนรู้	
กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น <p>เนื้อหา</p> <p>เปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ที่เกี่ยวกับเรือ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. เด็กและครูร่วมกันทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กต้องการจะทำ 4. สร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กๆ ต้องการทำ เพื่อเห็นภาพรวม 5. เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยปรึกษากัน เพื่ออasnนำอุปกรณ์ใน <p>การทำกิจกรรมมาจากบ้าน</p> <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษบรู๊ฟแผ่นใหญ่ 2. สีเทียน 	<p>หลังจากเตรียมความพร้อมเด็กด้วยการร้องเพลงแล้ว เด็กๆ ช่วยกันคิดกิจกรรมที่จะทำร่วมกันตามความสนใจ ซึ่งตกลงกันได้ว่า เด็กสนใจจะทำกิจกรรมดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฉีกปะภาพเรือ - ระบายภาพเรือ - ระบายสีน้ำภาพเรือ - ปั้นดินน้ำมัน - ประดิษฐ์เรือจำลองจากกล่องนม <p>สรุป</p> <p>หลังจากเด็ก ได้ตกลงกันว่าจะทำกิจกรรมอะไรบ้าง ต่อจากนั้นมีการพูดคุยกันถึง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ว่าจะนำอะไรมาจากบ้านได้บ้าง เด็กหลายๆ คน มีการพูดคุย อasnเอาอุปกรณ์มา ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม เต็มใจ และบอกว่าจะเอามาแบ่งกัน</p>

ครั้งที่ 6 วันอังคาร

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล : ปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อตกลง 2. เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. ส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน <p>เนื้อหา</p> <p>เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองสนใจ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. แบ่งกลุ่มให้เด็กเข้ากิจกรรมที่เด็กสนใจ 3. แนะนำกิจกรรมให้เด็กฯ ฟังว่ามีอะไรบ้าง <ul style="list-style-type: none"> - ฉีกปะภาพเรือ - ระบายสีน้ำภาพเรือ - ประดิษฐ์เรือจำลองจากกล่องนม - ระบายกากเพชรเรือ - ปั้นดินน้ำมัน 4. แนะนำกฎกติการ่วมกันในการทำกิจกรรม 5. เด็กเข้าร่วมทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง 6. เมื่อหมดเวลาทำสัญญาณให้เด็กช่วยกันเก็บของ 7. เด็กและครูสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <p>จัดเตรียมอุปกรณ์ตามกิจกรรมที่เด็กต้องการทำ</p>	<p>เตรียมความพร้อมเด็กโดยการร้องเพลง หลังจากนั้นเด็กลงมือทำกิจกรรมที่ตนเองเสนอและสนใจ เด็กสนใจ และสนุกสนานกับกิจกรรมที่เด็กทำ และปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้</p> <p>อุปกรณ์บางอย่างเด็กลืมนำมาครูจึงต้องจัดหาเตรียมอุปกรณ์เพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ซึ่งกิจกรรมที่เด็กสนใจมากที่สุด คือ ประดิษฐ์เรือจากกล่องนม บางคนเลือกไม่ถูกว่าจะทำอะไร แต่เมื่อมีเพื่อนชวนก็ร่วมทำด้วย และทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม โดยแบ่งวัสดุให้เพื่อน</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง มีการแนะนำวิธีการปฏิบัติให้เพื่อนในกลุ่ม และแบ่งปันอุปกรณ์แก่กัน หลังจากทำงานเสร็จ เด็กช่วยกันเก็บเศษวัสดุในกลุ่มของตนเอง เก็บกวาดห้องเรียนและอานานำขยะไปทิ้ง</p>

ครั้งที่ 7 วันพุธ

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล : นำเสนอผลงาน

กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ 2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กกล้าคิดกล้าแสดงออก 3. ให้เด็กมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง <p>เนื้อหา</p> <p>การนำเสนอผลงานและสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของเพื่อนๆ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. ครูให้เด็กบอกชื่อกิจกรรมที่ได้ทำเมื่อวานว่ามีอะไรบ้าง 3. ครูให้เด็กออกมาเล่าผลงานของแต่ละคน 4. ครูให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง 5. เด็กและครูช่วยกันจัดวางผลงานและเดินชื่นชมผลงานร่วมกัน 6. เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรม <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <p>ผลงานเด็ก</p>	<p>เด็กออกมาเล่าถึงกิจกรรมที่ตนเองได้ทำพร้อมนำเสนอ ผลงานเมื่อวันอังคารให้เพื่อนๆ ฟัง ในช่วงแรกเด็กจะไม่กล้าพูด ครูต้องกระตุ้นถามคำถามให้เด็กตอบพร้อมชมเชยให้กำลังใจกับเด็ก เมื่อเด็กได้บรรยายจบ</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กให้ความร่วมมือในการนำเสนอผลงานของตนเอง และรู้จักรอคอยให้เพื่อนเล่าจบเป็นผู้ฟังที่ดี</p>

ครั้งที่ 8 วันพฤหัสบดี

ชั้นที่ 3 ชั้นการประเมินผล : ทบทวนความรู้

กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ 2. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น 3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น <p>เนื้อหา</p> <p>ทบทวนกิจกรรมที่ได้ศึกษาค้นคว้าตั้งแต่วันแรกเกี่ยวกับเรือ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. ให้เด็กวาดรูปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามในสิ่งที่สงสัย 4. เปิดโอกาสให้เด็กนั่งวาดรูปเป็นกลุ่ม 5. ครูจัดบันทึกเรื่องเล่าของเด็กลงผลงาน 6. เปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าเรื่องราวในภาพวาดให้เพื่อนฟัง <p>สื่อวัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษ A4 2. สีเทียน 	<p>เด็กๆ เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เด็กๆ ลงมือวาดรูปสิ่งที่ตนเองเคยเรียนและทำมา เช่น วาดรูปเด็กๆ ไปทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์เรือไทย</p> <p>ครูจัดบันทึกเรื่องเล่าของเด็ก ครูต้องกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อให้เด็กเล่าได้ยาวขึ้น พร้อมกล่าวชมเชยเด็กเพื่อสร้างกำลังใจให้กับเด็กในการแสวงหาความรู้ในเรื่องต่อไป</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆ สามารถทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือกันในระหว่างทำกิจกรรม และร่วมมือกันในการเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ โดยที่ครูไม่ต้องบอก</p>

ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง “เรื่อน้อย”

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ทบทวนความรู้ เลือกหัวข้อที่น่าสนใจ ในการขั้นนี้ครูให้เด็กได้ทบทวนความรู้เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในหัวข้อเรื่องที่จะเรียน โดยครูเปิดประเด็นเพื่อให้เด็กได้คิด โดยครูได้ สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์น้ำท่วมในปัจจุบันและเชื่อมโยงถึงการเดินทางมาโรงเรียนในขณะที่น้ำท่วม หลังจากนั้นครูได้ตั้งใจพูดคุยสนทนาเพื่อให้เด็กได้เลือกเรื่องที่ตนเองอยากจะศึกษาเรียนรู้มากที่สุด หลังจากอภิปรายพูดคุยกันแล้วเด็กๆ ได้เรื่องที่จะศึกษาคือเรื่องเรื่อน้อย

ขั้นที่ 2 ค้นคว้าวิจัยหาความรู้

เด็กทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์เรือไทย และพิพิธภัณฑ์เรือจำลอง

ขั้นที่ 3 การประเมิน

ปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

ตารางการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

พฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	$\sum R$	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ	IOC
1.การร่วมมือ						
1.1 ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม	1	1	1	3	3	1
1.2 ยอมรับในการทำตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม	1	1	1	3	3	1
1.3 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	1	1	1	3	3	1
2.การทำงานกลุ่ม						
2.1 ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม	1	1	1	3	3	1
2.2 พูดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม	1	1	1	3	3	1
2.3 ทำงานภายในกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง	1	1	1	3	3	1
3.การช่วยเหลือ						
3.1 ช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์	1	1	1	3	3	1
3.2 พูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน	1	1	1	3	3	1
3.3 ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	1	1	1	3	3	1
4. การแบ่งปัน						
4.1 พูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำงาน	1	1	1	3	3	1
4.2 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	1	1	1	3	3	1
4.3 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์	1	1	1	3	3	1
คะแนนรวม IOC	12	12	12	36	36	1

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวลักคณา ทศวัตติ
วันเดือนปีเกิด	10 มีนาคม 2526
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	109/193 หมู่ 3 ตำบล คลองสวนพลู อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 13000
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
พ.ศ. 2548	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2555	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ